№. 98. СУББОТА 31 Августа. 31 Sierpnia. SOBOTA №. 98.

ВИЛЕНСКІЙ ВѢСТНИКЪ KURYER WILEŃSKI

ВЫХОДИТЪ
по Вторникамъ, Четвергамъ и Субботамъ.

Przedpłata: Roczna:
W Wilnie. rs. 10
Z przesyłką. — 12
Półroczna:
W Wilnie . — 5
Z przesyłką. — 6



Kwartalna:
W Wilnie . — 3
Z przesyłką. — 3 k. 50
Miesięczna . — 1
Za wiersz ze 40 liter ogłoszenia płaci się k. sr. 17

WYCHODZI
we Wtorki, Czwartki i Soboty.

Rok 1863.

СОДЕРЖАНІЕ.

ВИЛЬНО.

Вчера, 30 августа, въ высокоторжественный день тезоименитства ЕГО ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА, въ 10 часовъ утра, г. главный начальникъ края, генералъ отъ инфантеріи М. Н. Муравьевъ 2-й изволилъ принимать поздравленія отъ духовенства всѣхъ исповѣданій, военныхъ и гражданскихъ чиновъ, представителей городскихъ сословій, старшинъ и выборныхъ разныхъ сельскихъ обществъ. Въ главѣ дворянства находился Виленскій губернскій предводитель дворянства, камергеръ, дѣй. ст. сов. А. Ѳ. Домейко, совершенно оправившійся послѣ нанесенныхъ ему ранъ злодѣемъ Беньковскимъ. Весьма многіе, до выхода г. главнаго начальника края, спѣшили заявить Александру Ѳаддеевичу свое искреннее участіе и радость по случаю выздоровленія. Его Высокопревосходительство, подходя къ каждому изъ отдѣльныхъ вѣдомствъ, удостоивалъ всѣхъ нѣсколькими привѣтливыми словами. Представители сельскихъ обществъ, въ числѣ слишкомъ 100 человѣкъ, поднесли Его Высокопревосходительству хлѣбъ соль, при особыхъ письмахъ, съ изъявленіемъ благодарности. „Если мы обязаны свободой ЦАРЮ Освободителю,“ говорятъ они въ письмахъ своихъ,— „то спокойствіемъ нашимъ обязаны Тебѣ, батюшко, Михаилъ Николаевичъ! Вотъ почему съ радостію и усердіемъ приносимъ мы Тебѣ початокъ отъ плодовъ родной земли, нашу хлѣбъ-соль, и молимъ Господа, чтобы Онъ сохранилъ Тебя не только для насъ, но и для блага всего нашего, издревле западно-русскаго края.“ Его высопревосходительство принявъ отъ старшинъ и выборныхъ хлѣбъ соль и письма, благодарилъ ихъ за содѣйствіе къ прекращенію мятежа, учрежденіемъ сельскихъ короуловъ и за ревностное исполненіе обязанностей вѣрноподданнической присяги.

Причемъ всѣ 30 волостей временно-обязанныхъ крестьянъ Дисненскаго, 34 волости Вилейскаго уѣзда и 3 волости Трокскаго уѣзда, а равно государственные крестьяне 3 сельскихъ обществъ Виленскаго уѣзда, 5 Вилейскаго и 3 Дисненскаго имѣли счастіе представить Его Высокопревосходительству, чрезъ присланныхъ отъ себя депутатовъ, всеподданнѣйшія письма на Имя ГОСУДАРЯ ИМПЕРАТОРА, съ изъявленіемъ ихъ вѣрноподданническихъ чувствъ.

Въ это же время главнымъ начальникомъ края, пожалованы и возложены серебряныя медали съ надписью „за усердіе“ на Анненской лентѣ, находившимся въ числѣ представлявшихся крестьянъ, крестьянину Дисненскаго уѣзда Константиновской волости, Николаю Борилло и старшинѣ Вилейскаго уѣзда, Корелинской волости, Виктору Новойчеку, за взятіе ими, съ опасностію жизни, и представленіе властямъ мятежниковъ.

Въ 10½ ч., въ каѳедральномъ соборѣ св. Николая преосвященнымъ Александромъ, епископомъ Ковенскимъ, викаріемъ Литовской епархіи, отслужена, соборнѣ, божественная литургія, а по окончаніи ея, высокопреосвященнымъ Іосифомъ, членомъ Святѣйшаго Правительствующаго Сvнода, митрополитомъ Литовскимъ и Виленскимъ, совершено молебствіе, и при провозглашеніи многолѣтія ЕГО ИМПЕРАТОРСКОМУ ВЕЛИЧЕСТВУ и всей Августѣйшей фамиліи изъ Виленскихъ укрѣпленій сдѣланъ былъ сто одинъ пушечный выстрѣлъ. Божественная литургія и молебствіе совершены въ присутствіи г. главнаго начальника края, всѣхъ генераловъ, военныхъ и гражданскихъ чиновъ и при большомъ собраніи дворянства, купечества и народа.

Въ то же время въ римско-католическомъ каѳедральномъ соборѣ св. Станислава и въ храмахъ всѣхъ другихъ исповѣданій совершены молебствія о здравіи и благоденствіи ИХЪ ВЕЛИЧЕСТВЪ и всей Августѣйшей фамиліи.

Въ соборѣ распространилось извѣстіе о полученной телеграфической депешѣ о Всемилостивѣйшемъ пожалованіи г. главному начальнику края ордена Св. Андрея Первозваннаго, и потому присутствующіе, по окончаніи молебствія, здѣсь же въ соборѣ, спѣшили принести Его Высокопревосходительству поздравленіе съ Монаршею милостію. Передъ соборомъ произведенъ былъ церковый парадъ, въ коемъ участвовали команды отъ всѣхъ войскъ въ Вильнѣ расположенныхъ. На поздравленіе г. главнаго начальника края съ дорогимъ для всѣхъ русскихъ днемъ тезоименитства ГОСУДАРЯ ИМПЕРАТОРА войска отвѣчали долго неумолкавшими криками ура. При возвращеніи Его Высокопревосходительства войска и нардъ также оглашали воздухъ громкими и безпрестанно возобновлявшимися восторженными кликами „ура!“

Изъ собора всѣ гг. военные и гражданскіе чины и дворянство поспѣшили вновь во дворецъ для принесенія поздравленія Его Высокопревосходительству.

Въ главной еврейской синагогѣ происходило въ 2 часа по полудни молебствіе, въ присутствіи г. начальника Виленской губерніи и многихъ почетныхъ посѣтителей, при многочисленномъ собраніи евреевъ. Послѣ молебствія и прекрасной рѣчи раввина Штейнберга, воспитанники Раввинскаго училища отлично пропѣли на русскомъ языкѣ гимнъ: „Боже, Царя храни!“ Гармоническое и чисто-музыкальное пѣніе главнаго кантора и пѣвчихъ синагоги—обратило на себя вниманіе всѣхъ присутствующихъ.

Виленскія купеческія христіанское и еврейское общества угостили всѣхъ нижнихъ чиновъ войскъ, квартирующихъ въ г. Вильнѣ, предложивъ каждому изъ нихъ по чаркѣ вина, по фунту говядины и по булкѣ пшеничнаго хлѣба, въ числѣ 9500 порцій.

Передъ началомъ представленія въ городовомъ театрѣ исполненъ былъ гимнъ: „Боже, Царя храни!“, нѣсколько разъ повторенный по единодушному желанію публики.

Городъ былъ иллюминованъ также блистательно, какъ и въ минувшій праздникъ, 26-го. Жители соперничаютъ другъ передъ другомъ, чтобы лучше украсить свои окна, ворота домовъ, башни храмовъ. Торжественныхъ аркъ на углахъ перекрестныхъ улицъ, транспарантовъ съ вензеловыми изображеніями Имени ГОСУДАРЯ, гирляндъ изъ зелени и цвѣтовъ, было еще больше прежняго; на Замковой горѣ, сожженъ былъ фееверкъ. Вся гора была освѣщена бенгальскими огнями. Видъ съ каѳедральной площади былъ превосходный. Не смотря на дождь многочисленное собраніе народа наполняло площадь и бульвары.

Празднованіе торжественныхъ Царскихъ дней; участіе, которое принимало въ немъ все населеніе города, лучше всего опредѣляютъ общественное настроеніе умовъ. Чувствуя себя освобожденными отъ столь продолжительнаго хаотическаго броженія умовъ, видя какъ повсюду водворяется порядокъ и благоустройство по всѣмъ отраслямъ и огражденіе отъ революціонныхъ посягательствъ не только на имущество, но и на жизнь, каждый какъ кто могъ, спѣшилъ заявить свое сочувствіе и преданность и выказать свою радость.

TREŚĆ

WILNO.

Wczoraj, 30 sierpnia, w wysoce uroczystym dniu Imienin JEGO CESARSKIEJ MOŚCI o godzinie dziesiątéj z rana pan główny naczelnik kraju, jenerał piechoty M. N. Murawjew 2-gi, raczył przyjmować powinszowania od duchowieństwa wszystkich wyznań, wojennych i cywilnych urzędników, reprezentantów stanów miejskich, starszych i wybranych różnych gmin wiejskich. Na czele szlachty znajdował się Wileński gubernjalny marszałek szlachty, szambelan, rzeczyw. radca stanu A. T. Domejko, już prawie zupełnie czujący się polepszonym na zdrowiu po zadanych mu ranach przez złoczyńcę Bieńkowskiego. Bardzo wielu, do wyjścia pana głównego naczelnika kraju, pośpieszyło oświadczyć jw. Domejce swoje szczere współczucie i radość z powodu jego wyzdrowienia. Jego Excellencja, podchodząc do każdego z oddzielnych zarządów, zaszczycił wszystkich kilku grzecznemi słowy. Reprezentanci gmin wiejskich, zebrani w liczbie więcéj niż 100 ludzi ofiarowali Jego Excellencji chleb-sól przy osóbnych pismach z wynurzeniem wdzięczności. „Jeżeliśmy obowiązani za swobodę CESARZOWI Oswobodzicielowi,“ piszą oni w listach swoich, „to spokojność naszą winniśmy Tobie, ojcze Michale Nikołajewiczu! Oto dla czego z radością i gorliwością przynosimy Tobie pierwiastki plonów ziemi rodzinnéj, nasz chleb-sól, i błagamy Boga, ażeby on zachował Ciebie nie tylko dla nas, lecz dla dobra całego naszego od dawna zachodnio-rossyjskiego kraju.“ Jego Excellencja, przyjąwszy od włościan chleb-sól i listy, dziękował im za współdziałanie ku stłumieniu powstania urządzeniem straży wiejskich i za gorliwe spełnienie obowiązków wiernopoddańczéj przysięgi.

Przyczém wszystkie 30 gmin czasowo-obowiązanych włościan Dziśnieńskiego, 34 gminy Wilejskiego powiatu i 3 gminy Trockiego powiatu, jak również włościanie rządowi 3-ch gmin wiejskich powiatu Wileńskiego, 5 Wilejskiego i 3 Dziśnieńskiego powiatu, miały szczęście przedstawić Jego Excellencji przez wysłanych od siebie deputatów najpoddanniejsze listy na Imię CESARZA JEGO MOŚCI, z wynurzeniem wierno-poddańczych uczuć.

W tymże czasie p. główny naczelnik kraju ofiarował i włożył na znajdujących się w liczbie włościan srebrne medale z nadpisem: „za gorliwość“ na wstędze św. Anny włościaninowi powiatu Dziśnieńskiego Konstantynowskiéj gminy, Nikołajowi Boryłło i starszynie powiatu Wilejskiego, gminy Korelińskiéj, Wiktorowi Nowojczekowi, za wzięcie przez nich z niebezpieczeństwem życia i odstawienie do władz powstańców.

O godz 10½ w katedralnym soborze ś. Mikołaja, przewielebny Aleksander, biskup kowieński, wikary diecezji Litewskiéj, odprawił w assystencji liturgję świętą, a po skończeniu jéj, jego eminencja Józef członek najświątobliwszego rządzącego synodu, metropolita Litewski i Wileński, odprawił nabożeństwo, a przy odśpiewaniu długich lat dla JEGO CESARSKIEJ MOŚCI i całéj Najjaśniejszéj Rodziny, z wileńskiéj cytadelli dano było z dział 101 wystrzałów. Święta liturgja i nabożeństwo odbyły się w obecności pana głównego naczelnika kraju, oraz wszystkich jenerałów, wojennych i cywilnych urzędników, przy wielkiém zebraniu szlachty, kupców i ludu.

W tymże samym czasie w Rzymsko-Katolickim katedralnym kościele św. Stanisława i w świątyniach wszystkich innych wyznań, odprawiło się nabożeństwo za zdrowie i pomyślność NAJJAŚNIEJSZYCH PAŃSTWA i całéj Najjaśniejszéj Familji.

W soborze rozbiegła się wiadomość o otrzymaniu depeszy telegraficznéj z doniesieniem o Najmiłościwszém mianowaniu głównego naczelnika kraju, kawalerem orderu św. Andrzeja Pierwszego wezwania, i z tego powodu obecni, po ukończeniu nabożeństwa, tamże w soborze pośpieszyli powinszować Jego Ekscellencji otrzymania łaski Monarszéj. Przed soborem odbyła się wojskowa parada, w któréj wzięły udział komendy od wszystkich wojsk w Wilnie konsystujących. Na powinszowanie przez p. Głównego naczelnika kraju drogiego dla wszystkich Rossjan dnia Imienin CESARZA JEGO MOŚCI, wojska odpowiedziały długo nieumilkającemi okrzykami ura! Przy powrócie Jego Excelencji wojsko i lud cały także wstrząsały powietrze długotrwałemi i nieustanie ponawianemi gorącemi okrzykami ura!

Z soboru wszyscy pp. wojenni i cywilni urzędnicy oraz szlachta pośpieszyli na nowo do pałacu dla złożenia powinszowań jego ekscellencji.

W głównéj Izraelskiéj synagodze odprawione zostało o 2-éj godzinie po południu nabożeństwo w obecności p. naczelnika Wileńskiéj gub. i wielu honorowych gości, przy liczném zgromadzeniu żydów. Po odbytém nabożeństwie i pięknéj mowie rabina Sztejnberga, wychowańcy szkoły rabińskiéj prześpiewali bardzo pięknie w rossyjskim języku hymn: „Boże Cesarza zachowaj.“ Melodyjny i czysty muzyczny śpiew głównego kantora i śpiewaków synagogi — zwrócił na siebie uwagę wszystkich obecnych.

Wileńskie kupieckie gminy, chrześcijańska i żydowska, ugościły wszystkich szeregowych wojsk konsystujących w m. Wilnie, ofiarowawszy każdemu po czarce wódki, po funcie mięsa i po bułce pszennéj, w ilości 9,500 porcij.

Wieczorem przed rozpoczęciem spektaklu w Wileńskim miejskim teatrze wykonany został hymn: „Boże zachowaj Cesarza!“ kilka razy powtórzony na jednogłośne żądanie publiczności.

Miasto było świetnie illuminowane, również świetnie jak w minioną uroczystość 26 sierpnia. Mieszkańcy rywalizowali jeden przed drugim, ażeby lepiéj oświecić swoje okna, bramy domów, wieże kościołów. Tryumfalnych wrót na rogach krzyżujących się ulic, transparentów z cyframi Imion CESARZA, girland z zieleni i kwiatów było jeszcze więcej niż uprzednio; na górze Zamkowéj spalony był fajerwerk. Cała góra oświecona była ogniem bengalskim. Widok z placu katedralnego był prześliczny. Pomimo deszczu liczne zgromadzenie ludu zapełniało plac i bulwary.

Obchód uroczystych dni, udział, jaki przyjmowała cała ludność miasta, lepiéj nad wszystko określają ogólny nastrój umysłów. Czując się oswobodzonymi od tak długiego chaotycznego wzburzenia się umysłów, widząc jak wszędy przywraca się porządek i spokój we wszystkich gałęziach, widząc oraz osłonę od rewolucyjnych pokuszeń, nie tylko na majątek, lecz i na życie, każdy jak mógł śpieszył objawić swoje współczucie i przychylność i wypowiedzieć swoją radość.

ВЕСНА НА ШЕКСНѢ
въ 1857 году.

Уже подъ вечеръ возвращались красносельцы назадъ, порядкомъ подготовившись праздничными пивами и водкою. Обратное путешествіе было несравнено веселѣе и оригинальнѣе. Кто тащилъ, перепрокинувъ на сошки, косулю, съ трудомъ удерживая на льду свое устойчивое положеніе; кто тащилъ скатъ колесъ, убѣгающихъ впередъ отъ малѣйшаго прикосновенія и по этому представляющихъ ненадежную точку опоры. Здѣсь двигались нѣсколько кадокъ, громко звеня своею пустотою, и бѣжали какъ бы сами собою ящики телѣгъ, а тамъ сѣдой, запустившій хмѣлину, старичина, княземъ развалясь на боронѣ, обращенной зубьями ко льду и влекомой двумя дюжими парнями, оралъ во все горло дребезжащимъ голосомъ всѣмъ знакомую народную пѣсню:

Тихи воды, быстры рѣчки
Бережечка моютъ.

На другой день послѣ праздника вода сбыла четверти на полторы и ледъ осѣлъ, а холодъ и морозъ нисколько снемягчились. Шибко пригорюнились тѣ, которые имѣли на поймѣ дрова и слань (*). Огороды могли обмелѣть и въ будущемъ представлялись невыносимая и долговременная работа. У которыхъ косяки были поближе къ рѣкѣ, рѣшились выводить ихъ теперь же, разрубая ледъ и очищая этою изнурительною и хлопотливою мѣрою нужное пространство воды для выгонки огородовъ. Силъ и старанія положено было множество, избились мужички до невѣроятія, многіе выкупались и хватали лихорадку, всегда въ весеннее время очень опасную въ здѣшнихъ мѣстахъ, но дрова выгнали и поставили на глубокія мѣста, на которыхъ уже нечего было бояться обмелѣнія. Но не всѣ успѣли обезпечить этою рѣшительною мѣрою свою дровяную промышленность. Большая часть огородовъ остались замороженными въ нивахъ, гдѣ легко могли они обмелѣть и застояться до сухопутицы. Хозяева ихъ ужъ и рукой махнули, видя, что тутъ никакимъ образомъ нельзя превозмочь *Божья произволенья*.

Вдругъ вѣтеръ перемѣнился, перейдя съ сѣвернаго на западный. Какъ отъ созвѣздія Южнаго Креста въ льяносахъ и пампасахъ Ореноко вѣтеръ непремѣнно нагоняетъ тучи и грозу, которая оживляетъ оцѣпенѣвшую отъ зноя природу: такъ западный вѣтеръ въ пришекснинскихъ окрестностяхъ всегда натаскиваетъ дождь и тепло. Сейчасъ же измѣнилась погода, холодъ спалъ и потянулись изъ-за горизонта облака, восходя по бокамъ неба все выше и выше къ зениту. Наконецъ собрались они въ довольно густую тучу и обрызнули крупнымъ дождемъ. Въ два — три дня окоченѣвшая природа освободилась отъ ледяной коры, вода прибыла, шекснинскій ледъ протащило и возвратилось откуда-то вдругъ все пернатое странствующее населеніе нашего края и еще съ большимъ оживленіемъ начало торжествовать свое брачное соединеніе. Жизнь снова вступила въ свои вѣчныя права, снова повѣяло весною, этою чудною, оживотворяющею благодатью.

И говорить нечего, что хозяева дровъ, замерзнувшихъ было на поймахъ, остались не въ накладѣ, потому что послѣ, безъ всякихъ хлопотъ и затрудненій вывели свои косяки, куда слѣдовало. Однакожъ не безъ несчастій обошлось это продолжительное замерзаніе разлива. Чрезвычайно много истребилось молодаго лѣса, когда во время убыли осѣдалъ ледъ и силой своей тяжести сгибалъ и ломалъ каждое деревцо не толще руки; тѣмъ-же слѣдованіемъ льда протерло кору до самой древесины на всѣхъ понятыхъ водою большихъ деревьяхъ, отчего подсушилось множество лѣсу. Слѣды этихъ крушеній явились во всемъ своемъ безобразіи послѣ слитія воды: на иномъ торфяномъ болотѣ, гдѣ такъ славно было побѣжалъ ровненькій и частой дровяной лѣсокъ, не осталось ни одного дерева цѣлаго. Многіе изъ крестьянъ загубили и жизнь свою, особенно при началѣ морозовъ, когда начемерзь еще не достаточно утвердилась и опорою служило только одно ненадежное русское авось. Всѣхъ несчастныхъ случаевъ по Шекснѣ отъ „утопленія“ было въ ту весну до двадцати; да до пятнадцати человѣкъ отправилось на тотъ свѣтъ выкупавшихся и заболѣвшихъ отъ того горячками. Но были творенія, для которыхъ весеннее замерзаніе воды было спасеніемъ: зайцы съ шекснинскаго льда и съ островковъ, гдѣ ожидала ихъ неминуемая гибель, по начемерзѣ всѣ ушли въ уйму, т. е. въ большой островной лѣсъ.

Флегонтъ Арсеньевъ.
(Промышленность.)

(*) На дно судна, подъ грузъ клади и на обрѣшетникъ для крыши надъ кладью—употребляется тонкій, короткій жердникъ, называемый с л а н ь ю. Слани очень много рубится на Шекснѣ. Она продается по тысячно.

С. Петербургъ, 29 августа.

ТЕЛЕГРАФИЧЕСКОЕ ИЗВѢСТІЕ.

Варшава. 24 августа.

Вчера вечеромъ получено донесеніе о люблинскомъ дѣлѣ полковниковъ Еманова и Соллогуба *); оно оказывается однимъ изъ лучшихъ, которыя до сихъ поръ были. Кромѣ 634 плѣнныхъ и 20 убѣжавшихъ, все остальное, изъ пятитысячной шайки, легло на мѣстѣ. (Рус. Инв.)

Въ Рус. Инв. напечатано:

*Пораженіе шайки Жихлинскаго **) отрядомъ г.-м. барона Меллеръ-Закомельскаго, при д. Воля-Старогродцка, 13 августа.* Генералъ-маіоръ баронъ Меллеръ-Закомельскій, производя поиски въ окрестностяхъ Люблинскаго шоссе, съ отрядомъ изъ 4 ротъ, эскадрона л.-гв. уланскаго **ЕГО ВЕЛИЧЕСТВА** полка, 2 сотенъ и 2 орудій нарѣзной батареи, 13-го августа, получилъ въ м. Колбели донесеніе отъ казаковъ, что въ верстахъ пяти, на опушкѣ лѣса, вправо отъ шоссе, ими замѣчена значительная шайка, направлявшаяся къ д. Любице.

Тотчасъ же послана была впередъ, съ полковникомъ Кульгачевымъ, вся находившаяся при отрядѣ кавалерія, съ приказаніемъ задержать шайку на столько, чтобы могла подоспѣть пѣхота, которую вмѣстѣ съ тѣмъ баронъ Меллеръ-Закомельскій началъ отправлять частями на подводахъ. Кавалерія наша, приблизясь къ мѣсту расположенія шайки, тотчасъ же завязала съ мятежниками перестрѣлку и нѣсколько разъ пыталась броситься на нихъ въ атаку. Мятежники, изумленные нашимъ внезапнымъ появленіемъ, какъ бы недоумѣвали, на что рѣшиться, и нѣкоторое время оставались въ бездѣйствіи. Въ это время начала прибывать на подводахъ наша пѣхота, и стрѣлки, открывъ огонь по непріятельскимъ всадникамъ, заставили ихъ въ безпорядкѣ перейти черезъ шоссе, подъ прикрытіе своихъ пѣшихъ частей. Затѣмъ стрѣлковая цѣпь, постепенно усиливаясь вновь прибывающими частями на подводахъ, сильнымъ огнемъ заставила и пѣшія части шайки скрыться за опушку лѣса, а прискакавшія вскорѣ нарѣзныя орудія—двумя удачными выстрѣлами, направленными въ опушку лѣса, окончательно разрѣзали шайку на двѣ части, изъ которыхъ одна бросилась бѣжать къ Вислѣ, неотступно преслѣдуемая двумя ротами прусскаго полка до д. Яжвины. Остальныя части нашего отряда направлены были для атаки другой половины шайки; но мятежники, не выждавъ удара, начали отходить къ д. Воля-Старогродцка. Здѣсь они пріостановились съ цѣлью дать намъ отпоръ, но потерпѣвъ большой уронъ и опасаясь быть обойденными, мятежники поспѣшно скрылись въ лѣсъ, оставивъ въ деревнѣ часть шайки, въ видѣ арріергарда. Инсургенты, засѣвъ въ домахъ, завязали здѣсь съ нашими войсками перестрѣлку; вслѣдствіе этой перестрѣлки вспыхнулъ пожаръ, отъ котораго сгорѣла почти вся правая половина деревни и съ нею вмѣстѣ до 150 человѣкъ мятежниковъ. Вообще, по собраннымъ свѣдѣніямъ, общую потерю мятежниковъ въ дѣлахъ 13 августа должно полагать отъ 250—300 человѣкъ; въ плѣнъ взято 19, въ томъ числѣ 1 женщина и 3 еврея. У насъ убиты 2 казака и ранены полковникъ Кульгачевъ, 5 казаковъ и 1 уланъ.

Дальнѣйшее преслѣдованіе разбитой шайки Жихлинскаго, численность которой простиралась до 2 т. человѣкъ, было невозможнымъ по утомленію войскъ, сдѣлавшихъ въ этотъ день по сильному зною переходъ въ 40 верстъ, изъ которыхъ послѣднія 10 почти бѣгомъ, и выдержившихъ бой въ продолженіе 5 часовъ сряду.

На другой день, отправивъ плѣнныхъ и раненыхъ въ Варшаву, ген.-м. баронъ Меллеръ-Закомельскій направился къ Осецку по слѣдамъ шайки, бросившейся къ Вислѣ, а 14 августа перешелъ самъ р. въ Бажуминѣ. Сдѣлавъ 15 августа дальнѣйшій поискъ на лѣвомъ берегу Вислы, и убѣдившись въ окончательномъ разстройствѣ шайки и безпорядочномъ бѣгствѣ инсургентовъ по направленію къ Гройцу, баронъ Меллеръ-Закомельскій, послѣ ночлега въ Гурѣ-Кальваріи, возвратился 16 августа съ отрядомъ въ Варшаву.

Тотъ же журналъ передаетъ еще слѣдующія подробности троекратнаго пораженія шаекъ, перешедшихъ изъ Люблинской въ Радомскую губернію и разбитыхъ уже два раза—9 августа при д. Ковалѣ и 11-го при д. Вирѣ. Въ извлеченіи изъ рапорта начальника радомскаго военнаго отдѣла, напечатанномъ уже прежде, упомянуто было, что послѣ дѣла при д. Вирѣ, отрядъ маіора Протопопова возвратился въ Радомъ, а преслѣдованіе инсургентовъ продолжалъ отрядъ изъ Шидловца подъ начальствомъ маіора Кнорринга (2 роты и 50 казаковъ).

Близъ д. Гощовицъ, отрядъ этотъ атаковалъ вышедшую изъ лѣса партію мятежниковъ, сопровождавшихъ обозъ изъ 15 подводъ, причемъ инсургенты потеряли большое число убитыми и ранеными; кромѣ того у нихъ отбито 7 лошадей, нѣсколько повозокъ и на одной изъ нихъ небольшая мортирка.

Между тѣмъ инсургенты, разсыпавшись во всѣ стороны послѣ дѣла при Вирѣ, стали вновь собираться въ лѣсахъ къ сѣверу и югу отъ Радома, около Вонхоцка и Едлинска. Обѣ эти шайки настигнуты и разбиты отрядами генерала Ченгеры изъ Коньске и полковника Зенгера изъ Радома.

Дѣла эти происходили такимъ образомъ: генералъ-маіоръ Ченгеры, узнавъ, что въ опочинскихъ лѣсахъ скрываются вновь формируемыя шайки, направилъ 11 августа изъ Коньске къ Бзину по разнымъ направленіямъ двѣ колонны: лѣвую подъ личнымъ своимъ начальствомъ, а правую подъ начальствомъ маіора Шокальскаго. Въ д. Мрочковѣ маіоръ Шокальскій узналъ, что въ близъ лежащемъ лѣсу формируется новая шайка, весьма немногочисленная, и потому, оставивъ пѣхоту, маіоръ Шокальскій поскакалъ къ лѣсу съ полуэскадрономъ драгунъ и 20 казаками. Вскорѣ шайка была открыта и атакована спѣшенными драгунами, причемъ предводитель ее Маріанъ Маріановскій и 5 мятежниковъ убиты первыми выстрѣлами, а во время преслѣдованія взяты 4 инсургента въ плѣнъ.

12-го августа, обѣ колонны, переночевавъ въ Бзинѣ, двинулись далѣе къ Илжѣ: правая колонна на Вонхоцкъ и Липе, а лѣвая на Гржибову Гуру и Мижецъ. Эта послѣдняя колонна, состоявшая изъ 3-хъ ротъ, эскадрона гусаръ и 2-хъ сотенъ казаковъ, не доходя 2-хъ верстъ до Гржибовой Гуры, открыла непріятельскій пикетъ, быстро помчавшійся къ помѣщичьему двору. Генералъ Ченгеры послалъ туда всѣхъ казаковъ и, услыша вслѣдъ затѣмъ выстрѣлы, самъ поскакалъ впередъ съ драгунами; пѣхота же слѣдовала сзади бѣгомъ. Драгуны и казаки быстро обскакали помѣщичій дворъ, а пѣхота вслѣдъ за ними разомъ ворвалась въ ограду двора, изъ за которой производилась мятежниками усиленная пальба. Атака была поведена такъ быстро, что большая въ оградѣ шайка, ошеломленная ударомъ, бросила оружіе и сдалась. Въ этомъ дѣлѣ убито инсургентовъ 11, тяжело ранено 12 и 103 взяты въ плѣнъ. Кромѣ того отбито 97 штуцеровъ и 18 лошадей со всѣмъ обозомъ. Съ нашей стороны, благодаря необыкновенной быстротѣ и рѣшительности атаки, не было никакой потери.

Разбитая шайка состояла изъ мятежниковъ, бѣжавшихъ послѣ дѣла при Вирѣ и была подъ начальствомъ Дальницкаго.

По полученіи свѣдѣнія въ Радомѣ, что часть шайки, разбитой при д. Виръ, направилась къ востоку на Радомско-варшавское шоссе къ д. Бобрекъ и разграбила при этомъ почту, высланъ былъ изъ Радома разъѣздъ изъ взвода драгунъ, который двинулся на Едлинскъ, Бобрекъ и Стромецъ къ Будѣ Августовской, гдѣ соединился съ отрядомъ шт.-кап. Ноздрѣева (1 рота съ частью казаковъ), выступившаго изъ Бялобржегъ. Оба отряда прошли того же числа въ Гловачевъ, и тамъ ночевали. Между тѣмъ въ ночь съ 11 на 12 прибылъ въ Гловачевъ изъ Радома другой отрядъ изъ 3-хъ ротъ и эскадрона драгунъ подъ начальствомъ полковника Зенгера.

Отрядъ, двигаясь 13 августа изъ Гловачева по слѣдамъ шайки, прибылъ на ночлегъ въ д. Едльня, а 14 числа, продолжая слѣдовать къ д. Чарна, получилъ извѣстіе, что шайка спѣшитъ лѣсами къ р. Вислѣ. Полковникъ Зенгеръ двинулся за мятежниками, но боясь потерять время, приказалъ пѣхотѣ идти ускореннымъ шагомъ къ Пулавѣ, а самъ съ эскадрономъ драгунъ поскакалъ туда рысью. Въ 4 верстахъ отъ Пулавы, драгуны открыли наконецъ шайку, и быстро атаковавъ ее, положили на мѣстѣ убитыми 40 и тяжело ранеными болѣе 30 чел., остатки же успѣли бѣжать въ лѣсъ, близъ котораго, еще до прибытія полковника Зенгера, часть шайки успѣла переправиться за Вислу. Въ эскадронѣ екатеринославскаго драгунскаго полка при этой атакѣ ранены 4 драгуна, и къ общему сожалѣнію въ этомъ дѣлѣ убитъ отставной офицеръ этого же полка, находившійся уже въ нѣсколькихъ дѣлахъ волонтеромъ Станюковичъ.

Такимъ образомъ, шайки, перешедшія изъ Люблинской губерніи 4 августа у д. Хотча, пройдя черезъ мм. Цѣпелевъ, Сѣнно, Куновъ, Вержбицу, Ороньскъ, Пшисуху, Гловачевъ, Едльню, въ теченіе 10 дней были пять разъ разбиты и только остатки ихъ, совершенно изнуренные и переранѣные, успѣли спастись, переправившись близъ Пулавы на правый берегъ Вислы. (Р. Инв.)

Въ Вильнѣ получены извѣстія, что 27-го минувшаго іюля въ день рожденія **ЕЯ ВЕЛИЧЕСТВА ГОСУДАРЫНИ ИМПЕРАТРИЦЫ**, жители г. Новоалександровска, ковенской губерніи, отслуживъ торжественное молебствіе за здравіе и благоденствіе **ЕГО ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА, ГОСУДАРЫНИ ИМПЕРАТРИЦЫ** и всего Августѣйшаго Дома—православные въ соборной церкви, старообрядцы въ молитвенномъ домѣ, католики — въ костелѣ и евреи — въ синагогѣ,—собрались, послѣ молебствія, къ военному начальнику Новоалександровскаго уѣзда, для изъявленія чувствъ вѣрноподданнической преданности **ЕГО ИМПЕРАТОРСКОМУ ВЕЛИЧЕСТВУ**. Кромѣ того, пожертвовали, для приготовленія въ этотъ торжественный день пищи для бѣдныхъ,—еврейское общество 20 р., а старообрядческое 6 рублей серебромъ. Въ Новоалександровскомъ уѣздѣ теперь повсемѣстно водворено спокойствіе и жители почти всѣхъ волостей изъявили желаніе отслужить торжественное молебствіе за освобожденіе ихъ отъ мятежниковъ, которыхъ не только въ этомъ уѣздѣ, но и въ мѣстностяхъ, пограничныхъ съ Вилкомирскимъ и Поневѣжскимъ уѣздами, нигдѣ нѣтъ. Крестьяне Дусятскаго и Подусятскаго сельскихъ обществъ, Новоалександровскаго уѣзда, 28-го іюля, собравшись въ числѣ 600 человѣкъ въ м. Антолептахъ и пригласивъ становаго пристава, отслужили благодарственное молебствіе за здравіе **ЕГО ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА** и всего Августѣйшаго Дома и за прекращеніе мятежа. Отслушавъ литургію, совершенную въ православной церкви, крестьяне собрались на площади и здѣсь поклялись содѣйствовать всѣми силами къ скорѣйшему возстановленію порядка, не щадя для того ни трудовъ, ни издержекъ. Новоалександровскій военный начальникъ, при объѣздѣ уѣзда, былъ встрѣчаемъ крестьянами съ хлѣбомъ-солью и съ радушнымъ привѣтомъ, крестьяне вездѣ наперерывъ старались высказать свое расположеніе правительству и готовность содѣйствовать ему въ прекращеніи смутъ и безпорядковъ. Въ заштатномъ городѣ Видзы онъ былъ встрѣченъ городскимъ вооруженнымъ карауломъ въ полномъ сборѣ, а городскія общества, русское и еврейское, поднесли ему хлѣбъ-соль и адресы съ выраженіемъ вѣрноподданническихъ чувствъ **ЕГО ИМПЕРАТОРСКОМУ ВЕЛИЧЕСТВУ** и готовности пожертвовать всѣмъ своимъ достояніемъ для блага отечества. (Сѣв. Поч.)

О приглашеніи къ занятію должностей мировыхъ посредниковъ въ западныхъ губерніяхъ. Циркулярами 13 мая—за Н. 16, 17-го мая—за Н. 19 и 9-го іюля за Н. 33, министерство внутреннихъ дѣлъ, сообщая гг. начальникамъ губерній о возвращеніи на службу военныхъ офицеровъ, занимающихъ должности по крестьянскому дѣлу, по соглашенію съ военнымъ министромъ, поручило предложить тѣмъ изъ подлежащихъ возвращенію въ войска офицерамъ, которые оказали въ службѣ по мировымъ учрежденіямъ особенное усердіе и знаніе дѣла, не пожелаютъ ли они занять мѣста мировыхъ посредниковъ въ сѣверо-западномъ краѣ и въ кіевскомъ генералъ-губернаторствѣ.

Нынѣ министерство внутреннихъ дѣлъ обратилось къ гг. начальникамъ губерній съ слѣдующимъ предложеніемъ:

Въ случаѣ, если, при примѣненіи Высочайшаго повелѣнія отъ 26 іюля, о сокращеніи числа и состава мѣстныхъ по крестьянскимъ дѣламъ учрежденій, въ губерніи произойдетъ сокращеніе мировыхъ участковъ, и чрезъ это нѣкоторые изъ мировыхъ посредниковъ лишатся занимаемыхъ ими должностей, предлагать тѣмъ изъ нихъ, которые оказали особенную ревность и знаніе дѣла на службѣ по крестьянскому вопросу, не пожелаютъ ли они занять мѣста мировыхъ посредниковъ въ сѣверо и юго-западныхъ губерніяхъ, подобно тому, какъ это было постановлено упомянутыми выше циркулярами, относительно подлежащихъ возвращенію въ войска изъ мировыхъ учрежденій военныхъ офицеровъ. Къ сему присовокуплено, что по Высочайше утвержденному, 7-го августа, журналу главнаго комитета объ устройствѣ сельскаго состоянія, главнымъ начальникамъ, какъ

St. Petersburg, 29 sierpnia.

W a r s z a w a 24 sierpnia.

Wczoraj wieczorem otrzymano doniesienie o lubelskiéj potyczce pułkowników Emanowa i Sołłohuba, *) ona zdaje się być jedną z lepszych, jakie dotąd miały miejsce. Oprócz 634 jeńców i 20 zbiegłych, wszystko pozostałe z pięciutysięcznéj bandy legło na miejscu. (Inw. Ross.)

W Inwalidzie Rossyjskim wydrukowano:

P o b i c i e b a n d y Ż y c h l i ń s k i e g o (**) p r z e z o d d z i a ł j e n.-m. b a r o n a M e l l e r-Z a k o m e l s k i e g o p o d W o l ą S t a r o g r o d z k ą 13-go s i e r p n i a. Jenerał-major baron Meller Zakomelski, czyniąc poszukiwania w okolicach lubelskiego szosse z oddziałem z 4 rot 1 szwadronu lejb-gw. ułańskiego JEGO CESARSKIEJ MOŚCI pułku, 2 secin i 2 dział gwintowéj baterji, 13 sierpnia otrzymał w m. Kołbieli doniesienie od kozaków, że o 5 wiorst na brzegu lasu, wprawo od szose dostrzeżona przez nich została znaczna banda idąca do wsi Lubice.

Natychmiast posłano z pułkownikiem Kulhaczowem całą znajdującą się przy oddziale kawalerję, z rozkazem zatrzymania bandy o tyle, aby mogła podejść piechota, którą zarazem baron Meller-Zakomelski poczynał wyprawiać częściami na podwodach. Kawalerja nasza, zbliżywszy się do miejsca, gdzie była rozlokowana banda, natychmiast rozpoczęła z powstańcami strzelanie i kilka razy probowała rzucić się na nich do ataku. Powstańcy zdziwieni naszém niespodzianém przybyciem, jakby się wahali na co się zdecydować i przez czas niejaki pozostali nieczynni. Wtenczas poczęła przybywać na podwodach piechota nasza i strzelcy, dając ognia do nieprzyjacielskiéj jazdy, zmusili ich w nieładzie przejść przez szosse pod osłonę swych pieszych części. Następnie łańcuch strzelecki, wzmagając się stopniowo, przez nowo-przybywające części na podwodach, silnym ogniem zmusił i piesze części bandy skryć się za brzeg lasu, a przybyłe wprędce żłobkowane działa—dwóma celnemi strzałami, skierowanemi do brzegu lasu ostatecznie rozcięły bandę na dwie częęci, z których jedna rzuciła się ku Wiśle, nieodstępnie ścigana przez 2 roty pruskiego pułku do wsi Jaźwiny. Pozostałe części naszego oddziału skierowane były dla ataku drugiéj połowy bandy; lecz powstańcy, niewyczekując ciosu poczęli odchodzić ku wsi Wola Starogrodzka. Tam zatrzymali się, chąc dać nam odparcie, lecz poniosłszy wielką stratę i lękając się być otoczonymi, powstańcy pośpiesznie ukryli się do lasu, zostawiwszy we wsi część bandy jak arjergardę. Powstańcy zasiadłszy w domach, rozpoczęli tam z naszem wojskiem utarczkę; skutkiem téj utarczki wszczął się pożar, od którego spłonęła prawie cała prawa połowa wioski i z nią razem do 150 powstańców. W ogóle podług zebranych wiadomości, ogólną stratę powstańców w utarczkach 13 sierpnia należy przyjąć od 250—300 ludzi; jeńców wzięto 19 w téj liczbie 1 kobieta i 3 żydów. U nas zabito 2 kozaków i raniony pułkownik Kulhaczow, 5 kozaków i 1 ułan.

Dalsze ściganie rozbitéj bandy Żychlińskiego, która zawierała do 2,000 ludzi, było niemożebne z powodu znużenia wojsk, które zrobiły w tym dniu po silnym upale 40 wiorst drogi, z których ostatnie 10 prawie ciągle biegąc i wytrzymały bój w ciągu 5 godzin z rzędu.

Na drugi dzień, odesławszy jeńców i rannych do Warszawy, jenerał-major baron Meller-Zakomelski poszedł do Osiecka śladami bandy, która poszła ku Wiśle, a 14-go sierpnia przeszedł sam rzekę w Bażuminie. Uczyniwszy 15 sierpnia poszukiwanie na lewym brzegu Wisły i przekonawszy się o ostatecznéj dezorganizacji bandy i o ucieczce w nieładzie powstańców ku Grojcowi, baron Meller Zakomelski po noclegu w górze Kalwarji, powrócił 16 sierpnia z oddziałem do Warszawy.

Tenże dziennik podaje jeszcze niektóre szczegóły trzykrotnego pobicia band, które przeszły z Lubelskiéj do Radomskiéj gubernji i rozbitych już 2 razy—9 sierpnia przy wsi Kowale i 11 przy wsi Wirze. W wyciągu z raportu naczelnika radomskiego wojennego oddziału wydrukowanym już pierwiéj, podano było, iż po rozprawie przy wsi Wirze oddział majora Protopopowa powrócił do Radomia, a ściganie powstańców prowadził daléj oddział z Szydłowa pod dowództwem majora Knorringa (2 roty i 50 kozaków).

Koło wsi Goszczowic oddział ten atakował partję powstańców, która wyszła z lasu i przeprowadzała tabor z 15 wozów, przy czém powstańcy stracili wielką liczbę w zabitych i rannych; prócz tego odbito u nich 7 koni, kilka wozów i na jednym z nich mały moździerz.

Tymczasem powstańcy, rozsypawszy się we wszystkie strony po rozprawie pod Wirem, poczęli znowu zbierać się w lasach na północ i południe od Radomia, koło Wąchocka i Jedlińska. Obie te bandy zostały doścignięte i rozbite przez oddziały jenerała Czengery z Końskich i pułkownika Zengera z Radomia.

Utarczki te odbyły się w taki sposób: Jenerał-major Czengery, dowiedziawszy się, iż w opoczyńskich lasach kryją się nowo-tworzące się bandy, skierował 11 sierpnia z Końskich ku Bzinu w różnych kierunkach dwie kolumny: lewą pod swojém osobistém dowództwem, a prawą pod dowództwem majora Szokalskiego. We wsi Mroczkowie major Szokalski dowiedział się, iż w poblizkim lesie formuje się nowa banda, bardzo nieliczna, i dla tego zostawiwszy piechotę, major Szokalski poszedł ku lasowi z pół szwadronem dragonów i 20 kozakami. Niebawem wykryto bandę i spieszeni dragoni ją zaatakowali, przy czém dowódca onéj Marjan Marjanowski i 5 powstańców zabici zostali pierwszemi strzałami, a w czasie ścigania wzięto 4 w niewolę.

12 sierpnia, obie kolumny, przenocowawszy w Bzinie ruszyły daléj ku Iłży: prawa na Wąchock i Lipy, a lewa na Grzybową górę i Mirzec. Ta ostatnia kolumna, składająca się z 3 rot, szwadronu huzarów i 200 kozaków, nie dochodząc o 2 wiorsty do Grzybowéj Góry, wykryła pikietę nieprzyjacielską, która szybko poniosła się do obywatelskiego domu. Jenerał posłał tam wszystkich kozaków i usłyszawszy zaraz potém wystrzały, sam ruszył naprzód z dragonami; piechota zaś szła z tyłu biegąc. Dragoni i kozacy prędko otoczyli dwór, a piechota tuż za nimi razem w darła się przez ogrodzenie dworu, zkąd powstańcy dawali silne strzały. Atak był tak szybko prowadzony, iż znajdująca się za ogrodzeniem banda, spłoszona natarciem, rzuciła broń i zdała się. W téj potyczce zabito 11 powstańców, ciężko rannych 12 i jeńców wzięto 103. Prócz tego odbito 97 sztucerów i 18 koni z całym obozem. Z naszéj strony dzięki nadzwyczajnéj bystrości i dzielności ataku, nie było żadnéj straty.

Rozbita banda składała się z powstańców uciekających po utarczce pod Wirem i była pod dowództwem Dalnickiego.

Po otrzymaniu wiadomości w Radomiu, iż część bandy rozbitéj pod Wirem ruszyła ku wschodowi na radomsko-warszawskie szosse do wsi Bobrka i zrabowała przy tém pocztę, wysłano z Radomia objazd z plutonu dragonów, który ruszył na Jedlińsk, Bobrek i Stromec ku Budzie Augustowskiéj, gdzie złączy się z oddziałem szt. kap. Nozdrejewa (1 rota z częścią kozaków), który wystąpił z Białobrzegu. Oba oddziały przeszły tegoż dnia do Głowaczewa z Radomia, drugi oddział z 3 rot i szwadronu dragonów pod dowództwem pułkownika Zengera.

Oddział, idąc 13 sierpnia z Głowaczowa śladami bandy przybył na nocleg do wsi Jedlnia, a 14 ciągnąc ku wsi Czarna, otrzymał wiadomość, iż banda śpieszy lasami ku Wiśle. Pułkownik Zenger ruszył za powstańcami, lecz ażeby niestracić czasu, rozkazał piechocie iść przyśpieszonym marszem ku Puławom, a sam ze szwadronem dragonów poszedł tam kłusem. O 4 wiorst od Puław, dragoni wykryli nareszcie bandę i bystro ją atakując, położyli na miejscu zabitych 40 i ciężko rannych z górą 30 ludzi, szczątki zaś potrafiły uciec do lasu, koło którego jeszcze przed przybyciem pułkownika Zengera część bandy zdążyła przeprawić się przez Wisłę. W szwadronie Ekaterynosławskiego dragońskiego pułku, przy tym ataku raniono 4 dragonów i z żalem powszechnym w téj utarczce zabity został dymissjonowany oficer tegoż pułku Staniukowicz, znajdujący się już w kilku potyczkach jako wolonter.

Tym sposobem, bandy, które przeszły z lubelskiéj gubernji 4 sierpnia koło wsi Chotcza, przeszedłszy przez m. m. Ciepielew, Sienno, Kunow, Wierzbicę, Orońsk, Przysuchę, Głowaczow, Jedlnię, w ciągu 10 dni były pięć razy rozbici, a tylko szczątki ich, zupełnie znużone i poranione, zdołały się ratować, przeprawiwszy się koło Puław na prawy brzeg Wisły. (Inw. Ross.)

W Wilnie otrzymano wiadomości, iż 27 zeszłego lipca w dniu urodzin JEJ CESARSKEJ MOŚCI NAJJAŚNIEJSZEJ CESARZOWEJ, mieszkańcy m. Nowoaleksandrowska gubernji Kowieńskiéj, odprawiwszy uroczyste nabożeństwo za zdrowie i powyślność JEJ CESARSKIEJ MOŚCI, NAJJASNIEJSZEJ CESARZOWEJ i całego Najjaśniejszego Domu—prawosławni w cerkwi sobornéj, staroobradcy—w domu modlitwy, katolicy—w kościele i żydzi—w synagodze,—zebrali się po nabożeństwie do wojennego naczelnika powiatu Nowoaleksandrowskiego, dla wyrażenia uczuć wierno-poddańczéj przychylności JEGO CESARSKIEJ MOŚCI. Oprócz tego ofiarowali dla przygotowania w tym uroczystym dniu jadła dla biednych—gmina żydowska 20 r., a staroobradcy 6 r. sr. W Nowoaleksandrowskim powiecie obecnie wszędzie przywrócono spokój i mieszkańcy prawie wszystkich gmin wyrazili życzenie odprawić solenne nabożeństwo za wyswobodzenie ich od powstańców, których nietylko w tym powiecie, ale też i w miejscowościach pogranicznych z wiłkomirskim i poniewiezkim powiatami nigdzie niema. Włościanie dusiackiéj i podusiackiéj gromad wiejskich powiatu nowoaleksandrowskiego, 28 lipca zebrawszy się w liczbie 600 ludzi w m. Antoleptach i wezwawszy assesora stanowego, odprawili nabożeństwo dziękczynne, za zdrowie JEGO CESARSKIEJ MOŚCI i całego Najjaśniejszego Domu i za stłumienie powstania. Wysłuchawszy liturgję, odprawioną w cerkwi prawosławnéj, włościanie zebrali się na placu i tu przysięgli dopomagać wszelkiemi siłami do jak najrychlejszego przywrócenia spokoju, nieszczędząc na to ani pracy, ani wydatków. Nowoaleksandrowski naczelnik wojenny przy objeździe powiatu był spotkany przez włościan z chlebem i solą i z uprzejmém zapewnieniem, włościanie wszędzie jedni przed drugiemi starali się wypowiedzieć swoją przychylność rządowi i gotowość dopomagać mu w stłumieniu rokoszu i nieporządków. W nadetatowém mieście Widzach on był spotkany przez miejską uzbrojoną wartę w zupełném zgromadzeniu, a gminy miejskie, rossyjska i żydowska podały mu chleb i sól oraz adresy z wyrazem uczuć wierno poddańczych ku JEGO CESARSKIEJ MOŚCI i gotowości ofiarować całe swe mienie dla dobra ojczyzny. (Pocz. półn.)

— O wezwaniu do zajęcia obowiązków pośredników pojednawczych w zachodnich gubernjach. Przez cyrkularze 13-go maja, pod N. 16, 17 maja pod N. 19; 9 lipca pod N. 33 ministerstwo spraw wewnętrznych, zawiadamiając pp. naczelników gubernji o powracaniu na służbę wojennych oficerów, zajmujących obowiązki w sprawie włościańskiéj, za porozumieniem się z wojennym ministrem, poruczyło zaproponować tym wracającym do wojsk oficerom, którzy okazali na służbie pośredników pojednawczych szczególną gorliwość i znajomość rzeczy, czy nie zechcą oni zająć miejsca pośredników pojednawczych, w północno-zachodnim kraju i w kijowskiém jenerał-gubernatorstwie. Obecnie ministerstwo spraw wewnętrznych wystosowało do pp. naczelników gubernji, następujące zalecenie:

W razie, jeśli przy zastosowaniu N a j w y ż s z e g o rozkazu z d. 26-go lipca o zmniejszeniu liczby i składu miejscowych dla spraw włościańskich instytucij w gubernji nastąpi zmniejszenie pośrednikowskich uczątków, i przez to niektórzy z pośredników pojednawczych będą pozbawieni zajmowanych obowiązków, proponować tym z nich, którzy okazali szczególną gorliwość i znajomość rzeczy we włościańskiéj sprawie, czy niezechcą oni zająć miejsce pojednawczych pośredników w północno i południowo-zachodnich, gubernjach, podobnież jak to było postanowioném przez wyżéj pomienione okolniki, względem powracających do wojska z urzędów pośredników pojednawczych oficerów. Do tego dodano, że według N a j w y ż é j utwierdzonego, 7-go sierpnia, dziennika głównego komitetu o urządzeniu włościańskiego bytu głównym naczelnikom, jak północno-zachodniego (nie wyłączając i

*) Телеграфическое извѣстіе объ этомъ дѣлѣ, въ которомъ два отряда, высланные изъ Янова и Люблина, настигли и совершенно уничтожили 12 августа, близъ Дорогучи, нѣсколько соединныхъ шаекъ, подъ общимъ начальствомъ Крука (Ружицкаго), было уже напечатано въ Вил. Вѣстникѣ.

**) Янковскаго въ этой шайкѣ вовсе не было.

*) Telegraficzna wiadomość o téj potyczce, w której dwa oddziały wysłano z Janowa i Lublina napędziły i zupełnie zniosły 12-go sierpnia blizko Dorohuczy, kilka połączonych band, pod ogólném dowództwem Kruka (Rużyckiego) była już wydrukowana w Kurjerze Wileńskim.

(**) Jankowskiego w téj bandzie wcale niebyło.

сѣверо-западнаго (не исключая и бѣлорусскихъ губерній) такъ и юго-западнаго краевъ, предоставлено опредѣлять мировымъ посредникамъ, назначаемымъ въ состоящихъ въ главномъ ихъ управленіи губерніяхъ не изъ мѣстныхъ дворянъ-помѣщиковъ, добавочное содержаніе по 500 руб. въ годъ (сверхъ оклада въ 1,500 руб., установленнаго ст. 22 улож. о губер. и уѣзд. по крестьянскимъ дѣламъ учрежденіяхъ).

О лицахъ, изъявившихъ желаніе принять означенное предложеніе гг. начальникамъ губерніи поручено сообщать въ министерство внутреннихъ дѣлъ. (Цирк. 13 августа 1863 г.; по зем. о. д. Н. 38). (Сѣв. Поч.)

ЧАСТЬ НЕОФФИЦІАЛЬНАЯ.

СЛОНИМЪ.

26 августа, радостный день священнаго коронованія ИХЪ ИМПЕРАТОРСКИХЪ ВЕЛИЧЕСТВЪ, въ г. Слонимѣ празднуемъ былъ съ невиданною доселѣ торжественностію. Въ 10 ч. утра въ походной церкви послѣ совершенія св. литургіи, отслужено было молебствіе, послѣ котораго произведенъ церковный парадъ отъ артиллерійской бригады и Староингерманландскаго полка. Причемъ Военный Слонимскій начальникъ возложилъ знаки военнаго ордена, пожалованные г. главнымъ начальникомъ края на отличившихся нижнихъ военныхъ чиновъ, на что войска отвѣчали продолжительными и восторженными кликами: ура!

Затѣмъ слонимское еврейское общество тутъже на площади угощало войска.

Къ этому дню собрались въ г. Слонимѣ почти всѣ помѣщики и дворяне и въ этотъ торжественный день подписали всеподданнѣйшее письмо отъ дворянъ слонимскаго уѣзда, съ изъявленіемъ вѣрноподданническихъ чувствъ. Письмо это отправлено съ избранною депутаціею въ г. Гродно къ г. начальнику губерніи.

Вечеромъ городъ былъ иллюминованъ. Башня костела и всѣ дома залиты были огнями. Толпы гуляющихъ наполняли улицы и площадь; въ заключеніе же полковая музыка и хоръ пѣвчихъ исполнили народный гимнъ: „Боже, Царя храни!“ сопровождавшійся оглушительными ура! Затѣмъ военные и гражданскіе чины и гг. помѣщики были приглашены въ мѣстную синагогу, гдѣ, послѣ молебствія за ГОСУДАРЯ ИМПЕРАТОРА и всю Августѣйшую фамилію исполненъ былъ народный гимнъ, на русскомъ языкѣ. По выходѣ изъ синагоги Еврейское общество предложило всѣмъ своимъ гостямъ бокалы шампанскаго. Присутствующіе съ особеннымъ восторгомъ, при радостныхъ кликахъ, превозгласили тосты за здравіе обожаемаго МОНАРХА, а потомъ за здоровье г. Главнаго Начальника края.

И такъ Слонимъ отпраздновалъ этотъ радостный день съ подобающею торжественностію. Мы счастливы, что на долю нашего Слонима палъ жребій, первому изъ уѣздовъ Гродненской губерній, послѣ смутъ и треволненій, заявить свои искреннія вѣрноподданническія чувства отъ всѣхъ сословій города и уѣзда; ибо кромѣ дворянъ, представляются также всеподданнѣйшія письма отъ крестьянъ и городскихъ сословій.

ДИНАБУРГЪ.

26-го числа, по случаю дня коронованія ИХЪ ИМПЕРАТОРСКИХЪ ВЕЛИЧЕСТВЪ городъ Динабургъ былъ весь иллюминованъ; особеннымъ убранствомъ отличались дома купцовъ: Фридляндовъ, Малкіеля, Бѣшкина, Формакова, гостиный дворъ, домъ Клочковскаго, гимназія, воксалъ рижской желѣзной дороги и почти всѣ дома въ крѣпости. Во множествѣ домовъ окна были убраны зеленью, цвѣтами, транспарантами и портретами ГОСУДАРЯ ИМПЕРАТОРА и ГОСУДАРЫНИ ИМПЕРАТРИЦЫ; у гимназіи пѣли пѣсни солдаты могилевскаго резервнаго пѣхотнаго полка; крѣпостной и частный садъ, принадлежащій полковнику Гагельстрому, были, можно сказать, великолѣпно иллюминованы, въ бесѣдкахъ садовъ играла музыка и танцовала публика. Народъ огромными массами двигался изъ улицы въ улицу, восхищаясь иллюминаціею, которой уже давно здѣсь не было.

Въ крѣпостномъ саду по требованію публики былъ нѣсколько разъ съигранъ народный гимнъ „Боже Царя храни“ сопровождавшійся каждый разъ восторженными криками „ура!“ Явственно было искреннее участіе всѣхъ сословій въ праздновании этого дня.

Въ Dz. Pow. напечатано: „12-го (24) августа, въ 5 ч. по полудни, въ одной изъ кандитерскихъ, находящихся на улицѣ Подвалѣ, раненъ чиновникъ варшавскаго оберъ полиціймейстера, Скавронскій *). Убійца бѣжалъ и, не смотря на преслѣдованіе самого Скавронскаго, а вслѣдъ за тѣмъ двухъ полиціянтовъ, онъ успѣлъ скрыться въ Рыцарской улицѣ. Скоро его успѣли арестовать; это— подмастерье портнаго, Іосифъ Каминскій. Первоначально онъ работалъ у портнаго Гучальскаго; за двѣ недѣли до совершенія убійства онъ оставилъ работу и все это время бродилъ по улицамъ, безъ всякаго занятія.

„Убійца былъ узнанъ Скавронскимъ и преслѣдовавшими его полиціянтами.

„Изъ произведеннаго слѣдствія оказалось, что покушеніе на жизнь Скавронскаго было дѣломъ революціонной партіи, которая взялась, въ послѣднее время, за убійства, какъ за послѣднее средство для поддержанія возстанія въ странѣ, и что Каминскій былъ орудіемъ этой партіи, принадлежа къ ней въ качествѣ сотника.

„Изъ обстоятельствъ дѣла видно, что покушеніе на жизнь Скавронскаго сдѣлано по обдуманному плану, такъ какъ Скавронскій былъ приглашенъ въ кандитерскую чиновникомъ магистрата Ольшевскимъ, который, войдя съ нимъ въ кандитерскую и заказавъ двѣ чашки кофе, вышелъ, подъ предлогомъ купить папиросъ; въ это время Каминскій ранилъ Скавронскаго.

„Военный полевой судъ, на основаніи ст. 83, 386 и 632 книги 1 военно-уголовныхъ уложеній и 20 ст. XV т. свода законовъ, приговорилъ Каминскаго къ лишенію всѣхъ правъ состоянія и къ смертной казни чрезъ повѣшеніе.

„Приговоръ этотъ былъ исполненъ 23 августа (4-го сентября), на гласисѣ александровской цитадели.“

„28-го іюля (9-го августа), на Свѣнто-кржицкой улицѣ, въ домѣ подъ N. 1.338, въ квартирѣ домовладѣльца Вейхерта, найдены убитыми: самъ Вейхертъ, сестра его Анна и горничная Эмилія Ковальская.

„Изъ произведеннаго слѣдствія видно, что преступленіе это совершено сапожникомъ Іосифомъ Бахлинскимъ, его подмастерьями Янковскимъ и Голембіовскимъ, сапожникомъ Бѣрнадцкимъ, подмастерьемъ Новицкимъ и отставнымъ надзирателемъ Островскимъ. Всѣ поименованныя лица вечеромъ, 27-го августа, собирались въ квартирѣ Бахлиньскаго, въ домѣ убитаго Вейхерта. Первые трое изъ поименованыхъ преступниковъ арестованы, послѣдніе успѣли скрыться.

„На допросахъ, во время слѣдствія, Бахлиньскій, Янковскій и Голембіовскій, сознаваясь въ преступленіи, открыли всѣ подробности убійства, и его участниковъ, объявляя при томъ, что семейство Вейхертъ, за свою преданность законному правительству, было приговорено революціоннымъ комитетомъ къ тѣлесному наказанію, но они, приступивъ къ исполненію этого приговора, принуждены были, вслѣдствіе оказываемаго имъ сопротивленія, убить Вейхерта и его сестру, а потомъ и горничную, изъ опасенія, чтобы она ихъ не выдала. Каждый изъ соучастниковъ этого преступленія взялъ изъ захваченныхъ у Вейхерта денегъ, по 2 руб. сер.; Бахлиньскій же взялъ 22 руб. сер.. Кромѣ того, Бахлиньскій сознался, что онъ былъ помощникомъ революціоннаго начальника Варшавы, и что обязанностью его было исполнять приговоръ комитета; Бахлиньскій имѣлъ, въ свою очередь, помощникомъ Кохаѣскаго, который принадлежалъ къ составу такъ называемыхъ жандармовъ-вѣшателей и, въ послѣднее время, скрывался въ его квартирѣ.

„Военный полевой судъ, на основаніи ст. 83, 96, 387, 631 и 632 кн. I военно-уголовныхъ постановленій и 20 ст. кодекса уголовныхъ и исправительныхъ наказаній, приговорилъ Бахлиньскаго, Янковскаго и Голембіовскаго къ лишенію всѣхъ правъ состоянія и смертной казни—чрезъ повѣшеніе.

„Смертный приговоръ исполненъ 23-го августа (4-го сентября), на гласисѣ Александровской цитадели.“

*) Его сейчасъ же свезли въ госпиталь св. Духа, гдѣ онъ умеръ спустя нѣсколько дней.

białoruskich gubernji), tak też i południowo zachodniego kraju, pozwolono wyznaczać pośrednikom pojednawczym, mianowanym w należących do ich głównego zarządu gubernjach nie z miejscowéj szlachty obywateli, dodatkowe utrzymania po 500 r. na rok (oprócz pensji 1,500 r., ustanowionéj przez art. 22-gi ust. o gub. i pow. dla sprawy włość. urzędach).

O osobach, które okazały chęć przyjęcia pomienionych propozycij, pp. naczelnikom gubernji poruczono dawać wiedzieć do ministerstwa spraw wewnętrznych. (Okol. 13-go sierpnia 1863 w ziem. wyd. N. 38). (Pocz, Półn.)

CZĘŚĆ NIEURZĘDOWA

SŁONIM.

D. 26 sierpnia, radośny dzień świętéj koronacji ICH CESARSKICH MOŚCI w m. Słonimie obchodzony był z niewidzianą dotychczas uroczystością. O godz. 10 zrana w wojskowéj cerkwi odprawiona była św. liturgja, a po niéj nabożeństwo, po którém odbyła się cerkiewna parada z artyllerzyjską brygadą i staroingermanlandzkim półkiem. Przy tém słonimski wojenny naczelnik włożył znaki wojennego orderu, nadane przez głównego naczelnika kraju szeregowcom, którzy się odznaczyli, na co wojska odpowiedziały przeciągłym i gorącym okrzykiem ura!

Potém słonimska gmina żydowska zaraz na placu podejmowała wojska.

Na ten dzień zgromadzili się w m. Słonimie prawie wszyscy obywatele i szlachta; i w dniu tym uroczystym podpisali najpoddanniejszy list od szlachty powiatu słonimskiego, z wynurzeniem uczuć wiernopoddańczych. List ten wysłany został przez wybraną deputację do m. Grodna do naczelnika gubernji.

Wieczorem miasto było illuminowane. Wieża kościoła i wszystkie domy zalane były ogniami. Tłumy przechadzających się napełniły ulice i plac; na zakończenie zaś pułkowa muzyka i chór śpiewaków wykonali hymn narodowy: „Boże CESARZA zachowaj“ któremu towarzyszyły zagłuszające ura! Potém wojenni i cywilni urzędnicy i pp. obywatele byli zaproszeni do miejscowéj synagogi, gdzie po modlitwach za CESARZA JEGO MOŚCI i całą Najjaśniejszą Familję, wykonany był hymn w rossyjskim języku. Po wyjściu zaś z synagogi, żydowska gmina zaproponowała wszystkim swoim gościom kielichy z szampańskim. Obecni z szczególniejszém uniesieniem pośród radośnych okrzyków spełnili toasty za zdrowie ubóstwianego M o n a r c h y oraz za zdrowie p. głównego naczelnika kraju.

I tak Słonim uroczyście obchodził ten dzień radośny z odpowiednią uroczystością. My szczęśliwi jesteśmy, że na nasz Słonim padł los pierwszemu z powiatów gubernji grodzieńskiéj, po zawichrzeniach i zaburzeniach, wynurzyć swoje wiernopoddańcze uczucia od wszystkich stanów miasta i powiatu, gdyż oprócz szlachty składają się też najpoddanniejsze listy od włościan i stanu miejskiego.

DYNABURG.

Dnia 26, z powodu uroczystości Koronacji ICH CESARSKICH MOŚCI miasto Dynaburg całe było uilluminowane; szczególniejszą ozdobnością odznaczały się domy kupców Friedlandów, Małkiela, Bieszkina, Formakowa, dom zajezdny, dom Kłoczkowskiego, gimnazjalny, dworzec ryzkiéj kolei żelaznéj i prawie wszystkie domy w twierdzy. W wielkiéj liczbie domów okna były przyozdobione zielenią, kwiatami, transparentami i portretami CESARZA JEGO MOŚCI i CESARZOWEJ JEJ MOŚCI; przed gimnazjum śpiewali pieśni żołnierze Mohylowskiego rezerwnego półku piechoty; ogród warowni i prywatny należący do półkownika Hagelstroma, były rzec można wspaniale illuminowane; w altanach ogrodów grała muzyka i tańcowała publiczność. Lud ogromnemi massami przesuwał się z ulicy w ulicę, zachwycając się illuminacją, któréj tu dawno już niebyło.

W ogrodzie warowni, na żądanie publiczności, po kilkakroć odegrano hymn narodowy „Boże Cesarza zachowaj,“ któremu towarzyszyły gorące okrzyki ura! Widocznym był szczery udział wszystkich stanów w obchodzie téj uroczystości.

W Dzienniku Powszechnym wydrukowano:

— Dnia 12 (24) sierpnia r. b., o 5 godz. po południu w jednéj z kawiarni na ulicy Podwale, raniony został w brzuch urzędnik Zarządu Warszawskiego Ober-Policmajstra, Skowroński. (*)

Zabójca począł niezwłócznie uciekać i jakkolwiek ścigany, najpiérw przez samego Skowrońskiego, a następnie na krzyk jego, przez dwóch policjantów, zdołał był atoli ukryć się na ulicy Rycerskiéj, lecz wkrótce został aresztowany, i okazało się, że to był czeladnik krawiecki, Józef Kamiński.

Pracował on poprzednio u krawca Guczalskiego, lecz na dwa tygodnie przed obecnym wypadkiem przestał pracować i odtąd pozostawał bez żadnego zatrudnienia, wałęsając się po ulicach m. Warszawy.

Zabójca poznany został tak przez samego Skowrońskiego, przed którym był tegoż dnia wraz z innymi stawiony w szpitalu św. Ducha, jak i przez tych dwóch policjantów, którzy go ścigali.

Ze śledztwa okazało się, że zamach na życie urzędnika policyjnego Skowrońskiego był dziełem stronnictwa buntowniczego, które chwyciło się w ostatnich czasach morderstw politycznych, jako ostatecznego środka dla utrzymania w kraju zaburzeń i że Kamiński był narzędziem tego stronnictwa i sam należał jednocześnie do składu tak zwanéj organizacji narodowéj, w charakterze setnika.

Niezależnie od tego, z okoliczności sprawy widać, że zamach na życie Skowrońskiego dokonany został podług zawczasu obmyślonego planu, albowiem Skowroński zaproszony był do kawiarni przez byłego aplikanta tutejszego magistratu, Olszewskiego, który spotkał go na ulicy, i który po przyjściu do kawiarni, kazał dać dwie filiżanki kawy, a sam wyszedł niezwłócznie pod pozorem kupienia papierosów i znikł, a tymczasem Skowroński został przez Kamińskiego raniony.

Wojenny sąd polowy skazał: Kamińskiego, za jego przestępstwo, na zasadzie art. 83, 386 i 632 ks. I ustawy wojenno-kryminalnéj i art. 20 t. XV zb. praw Ces. Rossyjskiego, po pozbawieniu wszystkich praw stanu, na karę śmierci — przez powieszenie.

Kara ta wykonaną została w dniu b. m. na stoku Warszawskiéj Aleksandrowskiéj cytadeli, o godzinie 9téj z rana.

— Dnia 28 lipca (9 sierpnia) r. b., rano na Swięto-Krzyzkiéj ulicy, w domu pod Nr. 1,338, w mieszkaniu właściciela domu Wicherta, znaleziono zabitych samego Wicherta, jego siostrę Annę i służącą Emilję Kowalską.

Z wyprowadzonego śledztwa sprawcami zabójstwa tych osób okazali się: szewc Józef Bachliński, jego czeladnik, Ignacy Jankowski i Jan Gołębiowski, szewc Biernacki, czeladnik piekarski Kochański, czeladnik szewcki Nowicki i dymisjonowany dozorca Ostrowski. Wszyscy oni wieczorem d. 27 lipca (8 sierpnia), przed popełnieniem przestępstwa, zgromadzili się w mieszkaniu Bachlińskiego, w domu zabitego Wicherta. Pierwsi trzej bezzwłócznie zostali aresztowani, ostatni zaś potrafili ukryć się.

Przy badaniu w czasie śledztwa i w sądzie wojennym, Bachliński, Jankowski i Gołębiowski, przyznając się do pomienionego przestępstwa, wykryli tak szczegóły takowego, jako też i swych wspólników, zeznawszy, że Wichertowie za szczególne przywiązanie do prawego rządu, byli skazani przez komitet rewolucyjny tylko na karę cielesną, lecz przystąpiwszy do wykownania tego wyroku, w skutku oporu Wichertów, zmuszeni byli zabić pierwiastkowo ich, a potém i służącą Kowalskę, aby ta, znając niektórych z nich, późniéj ich nie wydała. Każdy z mających udział w zabójstwie, otrzymał po 2 ruble srebrem z pieniędzy zrabowanych w mieszkaniu Wicherta, Bachliński zaś wziął na swą część z tych pieniędzy 22 rsr. Oprócz tego, Bachliński przyznał się, iż służył tak zwanemu centralnemu narodowemu komitetowi, w urzędzie pomocnika rewolucyjnego naczelnika oddziału m. Warszawy, a do obowiązków jego pomiędzy innemi, należało wykonywanie wyroków komitetu nad osobami podejrzanemi o przywiązanie do prawego rządu. Z kolei miał on oddzielnego pomocnika wyżéj wzmiankowanego Kochańskiego, który należał do składu tak zwanych żandarmów wieszających, a który w ostatnich czasach ukrywał się w jego mieszkaniu.

Polowy sąd wojenny skazał: Bachlińskiego, Jankowskiego i Gołębiowskiego, za ich przestępstwa, na zasadzie art. 83, 96, 387, 631 i 632 ks. I wojenno-kryminalnéj ustawy i art. 20 kodeksu kar głównych i poprawczych, po pozbawieniu wszelkich praw stanu, na karę śmierci — przez powieszenie.

Kara nad tymi przestępcami wykonaną została 13-go sierpnia na stoku warszawskiéj Aleksandrowskiéj cytadeli o godzinie 9-éj z rana.

*) Odwieziono go niezwłócznie do szpitala św. Ducha, gdzie kilka dni umarł.

DEPESZE TELEGRAFICZNE.

LONDYN, sobota 5 września. Wiadomości z New-Yorku z dnia 28 sierpnia oznajmują, że jenerał Rosencranz bombardował Chattanoga w Tennessee, lecz bezskutecznie, przeprawił się zatém znowu za rzekę.

Mówią, że jenerał Lee zamierza wpaść do Marylandu.

Twierdza Sumter została zburzona; rozbiegła się wieść, że związkowi zajęli tę twierdzę, tudzież warownię Wagner. Bombardowanie rozpoczęto dnia 28.

Dzienniki południowe wzywają pomocy francuzkiéj.

Na odbytym w New-Yorku meetingu Niemcy oświadczyli się przeciw prawności konskrypcji.

WIEDEŃ, piątek 4 września. Cesarz za powrótem swoim z Frankfurtu przyjęty był we dworcu kolei żelaznéj zachodniéj przez arcyksiążąt, ministrów i władze stolicy.

Burmistrz podziękował cesarzowi w mianéj mowie za przedsięwzięte przezeń dzieło jednoty.

Cesarz, wynurzywszy podziękowanie za przygotowane dlań serdeczne przyjęcie, rzekł:

„Usiłowałem w Frankfurcie w sposób najgorętszy przedstawić potrzeby Austrji, i cieszę się, że mogę was zapewnić, iż wszędzie w Niemczech znalazłem najżywsze współczucie dla Austrji.“

Następnie cesarz wynurzył wdzięczność za przywiązanie objawione przez mieszkańców Wiednia.

KOPENHAGA, niedziela 6-go września. Dziennik F o e d e r l a n d e t upewnia, że do dziś dnia traktat przymierza ze Szwecją nie został jeszcze zawarty.

Minister pełnomocny szwedzki w Kopenhadze wyjechał w piątek 4 września do Stockholmu, powrót jego spodziewany jest za tydzień.

FLENSBURG, niedziela 6-go września. Dowiadujemy się, że posłowie sejmu szlezwigskiego postanowili nie przystępować do wyboru delegowanych na kopenhagską radę państwa (rixraad).

BERLIN, poniedziałek 7 września wieczorem. P ó ł n o c n o-n i e m i e c k a G a z e t a oznajmuje, że na osnowie istniejących przepisów władze prowincjonalne, już od kilku dni otrzymały właściwe instrukcje dla przygotowania działań wyborczych.

WIADOMOŚCI BIEŻĄCE.

— SZKOŁY NA WOŁYNIU. — W roku przeszłym, wedle Telegrafu Kijowskiego, były w gubernji wołyńskiéj następujące szkoły: 1) Mające na celu wykształcenie ogólne: a) dwa gimnazja, w Żytomierzu i Równie, w których było nauczycieli 39, uczniów 946; b) cztery szkoły powiatowe, a w nich nauczycieli 35, uczniów 263. 2) Przeznaczone do kształcenia specjalnego: a) szkoła mierniczo-taksatorska przy gimnazjum żytomierskiém, w któréj było nauczycieli 3, a uczących się 33; b) dwa seminarja duchowne w Żytomierzu i Krzemieńcu, w których znajdowało się nauczycieli 22, uczniów 447; c) szkół duchownych powiatowych cztery, w których było nauczycieli 21, uczniów 679; d) szkoła rabinów, w któréj było nauczycieli 16, uczniów 222; e) żydowskich szkół elementarnych 12, w których nauczycieli było 39, a uczących się 247; f) żydowska szkoła rzemieślnicza w Żytomierzu, w któréj oprócz początków czytania, pisania i rachunku, przykładają się do stolarstwa i kowalstwa, miała nauczycielów 5, a uczących się 22. 3) Mające na celu wychowanie kobiet: a) pensja w Żytomierzu z tytułem gimnazjum, która osobnych etatowych nauczycieli niema, lecz wykładają w niéj z innych zakładów przewodnicy młodzieży; uczących się było 44; b) dwie prywatne szkoły żydowskie, w których znajdowało się nauczycieli 7, a uczennic 70. 4) Przeznaczone do elementarnego wychowania ludu: a) 28 szkółek parafjalnych, zostających pod dyrekcją urzędu wychowania, w których nauczycieli było 84, a uczniów 421; b) ochrona sierot w Żytomierzu, mająca 3 nauczycieli i 76 uczących się; c) 22 szkoły włościańskie w dobrach skarbowych, mające tyleż nauczycieli i 901 uczniów płci męzkiéj i żeńskiéj; d) szkółek wiejskich przy plebanjach prawosławnych 1,254, w których tyleż było nauczycieli, a uczących się chłopców 11,125, dziewcząt zaś 878; e) ewangelickich szkół 15, w których było nauczycieli 22, uczących się chłopców 252 i dziewcząt 262; f) jedna szkoła mahometańska, w któréj był nauczyciel 1, a uczących się 7; g) szkoła w więzieniu jedna, mająca dwóch nauczycieli i uczących się aresztantów 27. Oprócz tego znajdowało się w gubernji siedm osób upoważnionych do uczenia prywatnego po domach, a pod ich zawiadowaniem było 36 osób. W ogóle cała gubernja wołyńska przedstawia cyfrę zakładów szkolnych 1,352, nauczycieli 1,582, uczących się płci męzkiéj 15,470, a płci żeńskiéj 1487.

— W RYDZE utworzyło się Towarzystwo do zbudowania machiny parowéj, któréj zadaniem będzie podnosić i transportować statki mające potrzebę naprawy. Kapitał 100,000 rub. w 100 akcjach po 1,000 rub. składają członkowie komitetu giełdy ryzkiej.

— KASSA ZJEDNOCZENIA. Od czasu jak drogi żelazne Warszawsko-Wiedeńska i Warszawsko-Bydgowska przeszły do rządu na prywatną własność Towarzystwa, urzędnicy tychże dróg, jako nie przez rząd płatni, nie należą do stowarzyszenia emerytalnego, w Królestwie Polskiem istniejącego; chcąc jednak zapewnić sobie na starość, lub wdowom i sierotom w razie śmierci, jakiś zasiłek, urzędnicy ci postanowili założyć tak nazwaną kassę zjednoczenia, do któréj wpływają dobrowolnie składki miesięczne, w stosunku 4% od pobieranéj przez nich płacy i to ma stanowić fundusz emerytalny dla członków tego zjednoczenia. Liczba urzędników będących uczestnikami zjednoczenia obu dróg żelaznych, która w roku 1861 wynosiła osób 703, podniosła się w 1862 roku do 970, a z tych 164 należy prócz tego do stowarzyszenia emerytalnego rządowego; powiększyła się więc o 267 osób.— W przeciągu czasu od 1 stycznia do dnia ostatniego grudnia 1862 r. Kassa zjednoczenia miała przychody i wydatki następujące: Przychód ogólny rsr. 71,663 k. 77½. Wydatek rsr. 36,415 k. 42. Pozostaje rsr. 35,248 k. 35½. Kassa z końcem roku 1862 posiadała kapitału rsr. 50,984 k. 19. Wzrost więc czyni w porównaniu z rokiem zeszłym rsr. 16,357 k. 29½. Z Kassy zjednoczenia pobierało w r. 1862 pensje: 15 wdów, wynoszące, razem miesięcznie rsr. 59 k. 42½, oprócz tego 9-ro dzieci po zmarłych urzędnikach, pobiera miesięcznie wsparcia, stosownie do ustawy, razem rs. 2 kop. 45½. W ciągu roku 1862 udzielono niezamożnym urzędnikom pożyczki bezprocentowe w ilości rsr. 1,867 kop. 35, zapomogi zaś w ilości rsr. 701 kop. 66. (G. P.)

— PROJEKT KOŚCIOŁA W MAZAŃCOWICACH. W okolicy Bielska, na Szląsku austryjackim, mieszka około 2,000 Ewangelików rodu polskiego, którzy częścią do zboru bialskiego, częścią do starobialskiego lub białańskiego należą. W dwóch pierwszych zborach odbywa się co trzecią niedzielę polskie nabożeństwo—a dawniéj miało to miejsce i w Białéj. Mogli więc Ewangelicy-Polacy co niedziela słuchać nabożeństwa w rodzinnym języku, udając się kolejno do jednego z tych kościołów, ale to ustało. Ewangelicy polscy zamierzają wystawić sobie kościoł w Mazańcowicach i własny zbór urządzić. W tym też celu ogłosili odezwę do Ewangelików w Międzyrzeczu, Mazańcowiczach na Ligocie, w Bronowie i innych wsiach osiadłych, aby się skupili w jedną owczarnię i wspólną pracą dzieło to wykonali. (G. W.)

— Z KIJOWA donoszą, iż panują tam jeszcze większe niż w Wilnie upały; termometr w cieniu dochodzi niekiedy do 32 stopni. Mieszkańcy wiosek poblizkich Kijowa uskarżają się na skąpy zbiór siana; przeciwnie owies jest piękny i cena jego spadła do 1 rub. 50 kop. za czetwert. Ogrodowiny, harbuzy, dynie, ogórki mocno ucierpiały od upałów; owoców zaś, gruszek, jabłek, jest obficie i sprzedają się za bezcen. Z dalszych okolic gubernji donoszą, iż żniwa przedstawiają piękną zapowiednię obfitości oziminy. Z prób czynionych w kilku miejscowościach okazuje się, iż kopa tegorocznego żyta daje około dwóch korców czystego ziarna. Na rynkach czetwert żyta sprzedaje się po 3 r. 75 kop., pszenicy 5 rub., jęczmienia 3 rub., gryki 3 rub. 10 kop.; pud mąki żytniéj 50 kop., krup gryczanych 80 kop, owsianych zaś i pszenicznych 90 kop.

— Z MOHYLEWA. Jesień przeszłoroczna była sucha i długa, przeplatana przymrózkami i wiatrami, lecz pomimo tego ruń oziminy pięknie się rozrosła. Zima nastąpiła późno i była nader lekką. Rezultaty w zbiorach okazały się nader zadawalniające. Jarzyny mniéj dopisały, ale i w tym względzie okolice Mohylewa nie mają jeszcze powodu po narzekania. Na rok bieżący wysiano w tutejszéj gubernji, w przybliżonym stosunku, około 175,000 beczek oziminy (około 12,000 beczek więcéj niż na rok przeszły), około 260,000 beczek jarzyny (około 19,000 beczek więcéj niż w roku przeszłym) i około 100,000 beczek kartofli (blizko 10,000 beczek więcéj niż w roku 1862).

— HANDEL ODESKI. — Donoszą nam z Odessy pod d. 16 sierpnia: W ciągu upłynionego tygodnia sprzedaż na rynku naszym była nadzwyczaj mała, gdyż sprzedano zaledwie około 10,000 czetw. zboża; a mianowicie pszenicy oziméj 5,500 cz. po 7. r. 50 kop. do 8 r. 45 kop.; sandomierki 800 czetw. po 8 r.; owsa 1.800 czetw. po 3 r. 47½ kop. jęczmienia 1,300 cz. po 3. r. 40 kop.; kukuruzy 600 czet. po 4 r. 55 kop. za czetwert. Wełny cienkiéj mytéj sprzedano 1,800 pudów po 22 r. 85 k. do 25 r. 75 kop.; siniéj i czarnéj mytéj 1,400 p. po 5 r. 92½ kop. do 5 r. 95 k.

PRZEGLĄD ROLNICZY.

Doświadczenia o wartości rozmaitych nawozów F. Kuhlmanna.— O pomnażaniu się powolném materji organicznéj w zbożu (wyjątek z Boussingaulta).

F. Kuhlmann robił w ciągu roku 1844 liczne próby, dla przekonania się o sile nawozów pożywnéj, tak organicznych jako i nieorganicznych, saletrorodnych i bezsaletrorodnych. W tym celu poświęcił on łąkę gliniastą jednostajnéj żyżności i jednostajnego położenia. Podzielił ją brózdami na niwki, od 3-ch arów (are) naprzemian nawiezione z nienawiezione-

mi uszykowane. Substancje rozpuszczające się, solwowały się do polewania, w 1,000 litrach wody; nierozpuszczającemi się posypywały niwki, później się 1,000-m litrów wody skrapiały; olejem zaś napawano gorący piasek, który służył za nawóz do posypania. Kwietnia 20 łąka została nawiezioną, pod koniec czerwca trawa piérwsza, a września 20 otawa (grummet) skoszona. Z doświadczeń tych pokazało się, że dzielność nawozów jest proporcjonalną do ilości saletrorodu w nawozach; a dzielność tę podwyższają jeszcze substancje mineralne, później w popiołach okazujące się, a mianowicie: potaż, soda i kwas fosforyczny. Nawozy mineralne same bez saletrorodu, nie robią żadnego wpływu na powiększenie zbioru siana. Makuchy siemienia lnianego mają wpływ tylko stosunkowy do ilości zawartego w nich saletrorodu, a 15 do 17 procentów oleju w nich będącego nie robią żadnego wpływu na wegetację, jak to mu doświadczenia pokazują. Gdyby można było tym makuchom odebrać w nich zawarty oléj, toby one były jako nawóz nierównie skuteczniejszemi. Dodanie pierwiastków kaustycznych, zamieniając razem na mydło utwory ammonjakalne tych makuch, naturalnie i dzielność ich paraliżuje. Działanie i tych sprzyjających nawozów nie sięga nad dwa lata. Cukier, krochmal i w ogólności substancje bez saletrorodu, nie mają żadnego widocznego wpływu. Głównie siarczan ammonjaku i saletran sody czyli saletra chilijska, są najdoskonalszemi surrogatami organicznych saletrorodnych nawozów. (A n n. d e C h i m i e e t d e P h i s i q u e, 3 ser. tom XVIII, pag. 138, octobr. 1846). Kości więc stłuczone, opiłki rogów, jako zawierające wapno, pożyteczne zasiewom, a z rozkładu pierwiastków organicznych kwas węglowy i saletroród, będą najużyteczniejszym nawozem. Po nich wywozy z kloak, szlam z sadzawek, gnój, śmiecia z domów, a nawet zmieciny z ulic, będą najskuteczniejszemi nawozami. Lecz skuteczność nawozu w krajach ciepłych, ogranicza się niejako do bezpośredniego wpływu na rośliny, dając im przyzwoity pokarm. U nas, w klimacie chłodnym, oprócz tego skutku, nawóz powinien jeszcze służyć i do wygrzania ziemi. Ztąd nawozy nasze, gdy są z wielą cząstek roślinnych pomięszane, są skuteczniejsze nierównie na czas dłuższy, i zwolna się rozkładając, już przez fermentację pierwiastków, wydają ciepło, spulchniają ziemię i robią ją przenikliwszą dla ciepła atmosfery, tyle u nas dla wegetacji potrzebnego; już udzielają im na pokarm pierwiastków z rozkładu powstałych. Gnoje więc słomiaste, nawet świeże, lubo zaraz nie tak wiele dostarczają pożywienia roślinom nawiezionym, lecz powolnym rozkładem przez lat kilka spulchniają ziemię i ją ocieplają. Pasieki mianowicie lasów czarnych, czyli po większéj części liściowych, mając grunt gęsto korzeniami przejęty, oprócz próchnicy z liści, która się prędko zużywa, rozkładem korzeni utrzymują długo swą żyzność. Lasy zaś borowe, zazwyczaj rzadkie, rychło się przy rozkładzie prędkim korzeni, jak mówią, wypłuwają uprawą, przedstawują tylko koło pni grubych, dłużéj bujniejszą wegetację. Wnieśćby ztąd można, że u nas korzyści z nawozów guana, z robienia kompostów, lubo te ostatnie zmniejszają koszta wywozu, pod krédkę podciągnięte, nie zrobią odpowiedniego nakładom skutku. Lecz jak doświadczenia pokazały, sole fosforyczne nawozów saletrorodnych sprzyjają tworzeniu pierwiastków saletrorodnych w roślinach, a alkali i węglany wapna pomnażają w nich substancje bezsaletrorodne, i ztąd nawozy w uprawie roślin powinny być stosownie do tych dążeń używane. Nawóz saletrorodny powiększa ilość klajstru w pszenicy, i to jest zaletą onéj; kartofle zaś, cenione z obfitości krochmalu, saletrorodu niezawierającego, przy powiększeniu się w niéj zwolna, wbrew jéj naturze, pierwiastków saletrorodnych, tracą na swéj wartości. Jakoż, mniemają dziś powszechnie, że gnicie kartofli pochodzi od nawozów dla niéj nienaturalnych, ze zwierzęcych gnojów najczęściéj składających się, które, mając substancij saletrorodnych większą dozę aniżeli ona miała w ziemi liściowéj peruwjańskiéj, w ciągu lat jéj w Europie uprawy, powiększyły z powodu takiego nawozu stosunek substancij saletrorodnych do bezsaletrorodnych. A ztąd pierwsze, będąc pochopne do prędkiéj fermentacji, i fermentacją krochmalu czyli gnicie kartofli sprawują. Dla uchronienia się od téj klęski, radzą, aby ją zasiewać na pasiekach, albo na pognojach, w których przez zasiewy innych zbóż gatunków, nadmiar nawozów saletrorodnych został do proporcji dla niéj przyzwoitéj zabrany. Zdawało by się nawet, że własność i dzielność ta stosunkowa pierwiastków, do pokarmów zwierzęcych wchodzących, wielu w nich chorób dezorganizacyjnych jest powodem.

M a t h i e u d e D o m b a s l e starał się zbić mniemanie, że rośliny uprawiane nie wycieńczają gruntu, aż do rozpoczętego dojrzewania. Mniemanie to gruntuje się na postrzeżeniu, iż zboża skoszone przed kwitnieniem (*) nie ubożą tyle gruntu, ile po ich zupełném dojrzeniu. Wprawdzie przeciw temu stawia D o m b a s l e fakta niezaprzeczone, mianowicie: że rośliny, za najbardziéj grunt jałowiące uważane, jak kapusta, urzet, tytuń, zwyczajnie bez kwitnienia są zbierane. On przypisuje to niewycieńczanie gruntu, przez zboża zielone, korzeniom ich w gruncie pozostałym, które służą jakby za nawóz jemu zwrócony. Im większa część rośliny pozostanie w roli, tém mniéj się pole zuboży. Oprócz tego, nie można z pewnością powiedzieć, aby roślina po przekwitnieniu jeszcze wiele od ziemi wymagała: owszem przekonywamy się, że owies w czasie kwitnienia z ziemi wyrwany i w wodzie trzymany, doskonale rozwinięte wyda nasiona, tak żeby się zdawało, iż substancje do rozwinięcia ziarna potrzebne już się zebrane w roślinie znajdować muszą (**). Czego dowodzą także buraki i koniczyna, które po wydaniu nasion, niedobrym są karmem dla bydła, bo się substancje pożywne rośliny zużyły na rozwinienie owoców. Dla przekonania się o wartości tych zarzutów B o u s s i n g a u l t zrobił następne doświadczenia. Maja 19 1844 r. wyrwano 450 kaliw żyta jednostajnéj bujności; korzenie opłukano od przyczepionéj ziemi i na powietrzu przez długi czas suszono. Kaliw tych ości i liście ważyły gramm 277,4, korzenie 46,0. Czerwca 9, gdy żyto było w kwiecie, wyrwano także 450 kaliw świeżych z tegoż pola; one dały wagi: w kłosach gr. 110,5 z liści i źdźbeł 850,0, z korzeni 99,5. Sierpnia 15 w czasie zbioru, dały inne 450: w ziarnie gramm 677,1, w kłosach i plewach 154,5 w słomie 927,5, w korzeniach 121,0. Przyrost więc substancji od kwitnienia aż do żniwa ma się jak 100: 177, czyli roślina prawie drugie tyle, zyskała.

Na stronę mniemania P. B o u s s i n g a u l t a, mówi doświadczenie naszych gospodarzy: że odsiewy czyli zasiewy zbóż jarych w ugorze, wycieńczają ziemię, kiedy zasiewy roślin pastewnych rocznych, jak wyki grochu, mieszanki, które się właśnie przed wydaniem nasion koszą, bynajmniéj tego skutku nie sprawują. Łąki późno koszone, zmniejszają co rok zbiór siana na łąkach bez spławu i t. d. Lecz uogólnienie tego mniemania powinno być w pewnych granicach, z uwagą na inne wpływy. I tak: podług doświadczeń Brugmansa, rośliny oddzielają przez korzenie pewne wyrzuty, które dla jednych są nieprzyjazne, innym zaś sprzyjające. Ostu wyrzuty są dla owsa szkodliwe, drośniu (Polygonum persicaria), dla lnu, sporku (Spergula), gryk i t. d: Kiedy przeciwnie żyto po gryce i kartofli siane bardzo się dobrze nadaje, a nawet po kartofli, lepiéj od pszenicy. Bluszcz lubi się piąć na lipy, winna latorośl przekłada wiąz nad inne drzewa. Brzoza, sosna, osina wyniszcza rośliny na kilka sążni na około siebie; kiedy dąb, lipa, grusza, jabłoń, pozwalają rozwijać się im naturalnie; a palmy, które słusznie Linneusz książętami nazwał, cieniem swym najbujniejszą otulają wegetację. Postrzeżeniami tego względu trzeba się koniecznie kierować w zmianowaniu. Ogrody nasze warzywne grzeszą przeciw tym postrzeżeniom, i z najlepszych warzyw gatunków, przez uprawę na jedném miejscu co rok tegoż warzywa, bardzo prędko doświadczają znikczemnienia ich pierwiastkowych własności.

(*) Albo li w czasie samego kwitnienia, słowem przed przekwitnieniem.

(*) Wprawdzie tak jest, ale nasiona będą lżejsze. Lecz wyrwane w czasie ich nalewania, to jest gdy ziarno nabierze doskonałych i zwyczajnych wymiarow, wówczas i tak wyrwane najzupełniéj rozwinąć się może. Orzechy włoskie zerwane kiedy jeszcze mlékiem są napełnione, w sklepie do zupełnéj przychodzą dojrzałości; żyto w rosowaniu zżęte dochodzi w kopach, i chléb zeń jest smaczniejszy.

(**) Dwa te artykuły nadesłane nam przez pana Józefa Jundziłła professora b. uniwersytetu wileń. pomnożone własnemi jego uwagami pomieszczamy w przeglądzie rolniczym jako rzecz czysto naukową, zastrzegając sobie prawo wskazania w niektórych miejscach nówszych pojęć, do jakich świeże badania na polu fiziologji roślin i chemji doprowadziły. Zawsze za nadesłanie artykułów wartości ściśle naukowéj w zastosowaniu do rolnictwa szszerze wdzięczni jesteśmy. (T. S.)

ROZMAITOŚCI.

— Oléj skalny, prócz tego, że nierównie korzystniéj zastąpić może spirytus i oleje używane do oświetlania, tę jeszcze ma własność, iż przyłożony na rany, w jednéj chwili zatrzymuje krwotok.

— Niedawno ożeniony jenerał T o m - P o u c e, bawiąc ze swoją mikroskopiczną małżonką w Bostonie, *przyjmował* tam liczne wizyty. Panna młoda ukazywała się na wszystkich zgromadzeniach zawsze w nowym kostiumie. Zauważać należy, że zarówno Tom-Pouce, jak i jego najdroższa połowica, bardzo są chciwi na wszelkiego rodzaju łakocie, a szczególnie na pieniądze. Stąd też bardzo chętnie przyjmują żądania osób, któreby życzyły sobie ich widzieć, z góry jednak wymawiając, by przygotowano dla nich tyle a tyle funtów karmelków i innych przysmaków, i nie zapominając o najgłówniejszéj rzeczy — bo o pieniądzach. W tych dniach pewna dama, zapraszając nowożeńców, prosiła Tom-Pouca, by darował jéj na pamiątkę swoją fotografję. Ten jéj odpowiedział: „Możesz pani zadowolić swoje żądanie, udając się do magazynu N. N. na téj a téj ulicy; nie należę do swoich przyjaciół i znajomych, lecz należę do publiczności.“ Rzeczony magazyn w Bostonie, w którym znajdował się wyłączny skład fotografij Toma-Pouce'a, w ciągu jednego tygodnia przedał ich za 900 dollarów (1,170 r. sr.)

— W 1862 r. wysłano do San Francisco złotego piasku z okręgu północnego za 30,948,369 dolarów, z okręgu południowego za 6,601,505 dolarów, razem za 37,549,978 dol. W monecie przesłano z północnego okręgu 3,436,728 dol., z południowego 1,553,193 dol., razem 4,980,021 dol.; w ogóle wysłano do San Francisco złota za 42,539,799 dol.

— W Mondovi zastrzelił się w tych czasach Pietro Ferraro, mający trzydzieści lat wieku. Już od kilku miesięcy Ferraro przepowiedział, że zginie w wielki czwartek. Kazał ustawić w swym obitym czarném suknem pokoju mary, na około których stało 100 lichtarzy, które w chwili śmierci miały być opatrzone w świece. Nade drzwiami czytano następujący napis: „Sztukmistrz Ferraro Pietro, po raz pierwszy i ostatni przedstawi tu z zimną krwią, w angielski sposób dopełnione samobójstwo.“ Ogromne afisze wisiały po ścianach z napisami dotyczącemi tragicznéj śmierci, oraz z prośbą samobójcy do przyjaciół, o pośmiertne modły. Nieszczęśliwy samobójca napisał też ostatnią swą wolę. Wszystkie te przygotowania odbywały się jawnie; Ferraro wprowadzał swych znajomych do pokoju i opowiadał, jaki był cel wszystkich przygotowań, a nawet obstalował sobie szczególny ubior na ostatnię chwilę życia. Ponieważ dom jego stał dla wszystkich otworem, pytano się wzajemnie, i czy władza nic nie uczyni, by zapobiedz temu samobójstwu. Robiono nawet uwagi policji, lecz niepotrafiono jéj skłonić do żadnego kroku. Kiedy nadszedł oznaczony dzień, o wskazanéj w afiszach godzinie Ferraro zapalił sto świec, przywdział osóbny ubior, oparł się na marach i wystrzałem z pistoletu położył koniec swemu życiu.

BRACIA CHOTOMSCY I KORONOWICZ.

Sprawozdanie o wystawie rolniczo-przemysłowy w Królewcu.

23 b. m. rozpoczęła się wystawa płodów i maszyn rolniczych, a 24, 25 wystawa koni, 26 bydła, owiec i świn. Obszerne miejsce tuż przed murami fortecznemi zwane Herzogsacker, objęło przedmioty na wystawę przeznaczone płotem wysokim z desek zbitym. Mniéj to świetnie wyglądało, niż pałac kryształowy londyńskiéj wystawy, i raziło egoizmem, który wzbraniał przystępu a nawet rzutu oka na przedmioty dla tego jedynie użyteczne, że massę publiczności interesują. Po za tym płotem mieściły się z jednéj strony (Herzogsacker) Książęcego pola maszyny, produkta i kwiaty, z drugiéj bydło. Przemysł z rzemiosłami w epoce obecnéj wzbiły się bez zaprzeczenia nad wszystkie postępy w innych dzielnicach pracy ludzkiéj, a to głównie z téj przyczyny, że ludzie nauką i bystrością pojęcia obdarzeni, ujęli w swoje ręce ich kierownictwo. Rolnictwo na badaniu i na nauce umiejętności ścisłych oparte, wita z radością każdą nowość zastosowaną do prac rolniczych i z téj to przyczyny, siła pary od niedawna znana, i ułatwiająca, przewozy towarów i osób na kolejach żelaznych, dziś już siłę pociągową i pracę ręczną zastępować zaczyna.

Para drzewo ścina, plugiem skibę orze, bronuje, siew rozrzuca i przykrywa ziemią; para młóci, wieje, słomę w stóg układa, sieczkę rznie, paszę smaczną bydłu przygotowuje, wodę pompuje, masło robi, a człowiek usuwany od nieprodukcyjnych i machinalnych zatrudnień, wyzwala się w coraz większéj liczbie na istotę myśli i ztąd wynikającego czynu.

Stu dwudziestu fabrykantów ozdobiło wystawę swojemi utworami. Ogromem, oryginalnością działania uderzała młockarnia z Elbląga, Hambrucha i Vollbauma; młóckarnia sama do 14 stóp wysoka, obita szczelnie, mieściła w sobie przyrząd do czyszczenia zboża na trzy gatunki, które za pomocą naczyń blaszanych na pasie osadzonych, zaraz do worków wsypywane zostawało, będąc poprzednio zważonem; skazówka na zewnętrznéj ścianie umieszczona wskazywała ilości. Wymłóconą słomę wałki nabite krzywemi palcami garnęły na zewnątrz, rzrzucały na ziemię, jeden człowiek w powrząsło ze sznuru ją wiązał i zawieszał na sznurze tak zwanego Elewatora, czyli unosiciela; zawieszony snop wznosił się w górę windowany za pomocą kół sznurowych na stóp kilkadziesiąt, aż doszedłszy do kółka wyższego powrząsło na hak zamykane odhaczało się, snop spadał na wóz podstawiony lub na ziemię, a powrząsło zesuwało się po następny snop słomy. Przyrząd ten cały pędzony lokomobilą o sile 8 koni kosztował 3000tal. i dostarcza dziennie 300 sz. zmłóconego zboża. Wykończenie ładne, lecz wysokość téj młóckarni jak i jéj szerokość wymaga innego stylu budowli gospodarczych, a długość słomy do lokomobilu wynosiła do 60 stóp.(?) Omłót nie bardzo był czysty. Inne młóckarnie pędzone parą różniły się mniéj skomplikowanym systemem, chociaż każda z nich miała wiewnik i elewator do nasypywania worków czystem ziarnem. Cegielskiego lokomobila doświadczona w pracy ciągłéj i twardéj odznaczała się lekkością i cichością ruchu. Z manężów konnych system Bentalla zalety godny, koło pędowe koniczne zupełnie zakryte i pokrycia w kształcie dzwona, przez co nie tylko, że zagradza wielkim przypadkom nieszczęśliwym, ale i wzmacnia i chroni przyrząd cały od wpływów powietrza. Firma Bentalla zaszczytnie znana w świecie przemysłowym, jego maszyny, jego rozdrabiacz warzywa doskonały, i teraz urządzone przenośnie siły (transmissions) są bardzo praktyczne. Przenośnie są to przyrządy, których siła manężów z jednego kierunku w drugi zwróconą być może, a to za pomocą połączonego systemu trybowych i pasowych kół; dzięki temu przyrządowi prędkość maszyny w obrócie się powiększa, a nadto jedną siłą można młócić i sieczkę rznąć i t. p. Bentalla przenośnie są do pośredniego i bezpośredniego przenoszenia siły poruszonego manężu. Z téjże saméj fabryki sieczkarnie od 16 do 80 tal. są nader pięknie i zręcznie robione. Eckerta berlińska fabryka sprzedaje też same 9 tal. drożéj Gniotowniki od 36 do 100 tal. połączone ze śrotownikiem tak, iż z dwóch lejków, za jednym obrótem i ziarno zgniecone, i śrótowane zboże leci. Rozdrabiacz do kuchów od 15—45 tal., żniwiarek było kilka, lecz o ich działaniu nic powiedzieć niemożemy. Zaszczytnie dla mechaniki, że jak się wzięła tak dopiąć chce swego, w udarowaniu rolnictwa praktyczną żniwiarką; czy jednakowoż z dotąd już wynalezionych odpowiada która trudnemu zadaniu, niech doświadczeńsi odemnie zawyrokują. Przestrząsacze siana Nicholsona i Bobiego znakomitemi są utworami, ostatni zdaje się być najlepszy bo i wiele lżejszy i koła ma drewniane i zęby osadzone na listwie nabitéj na obwód wieńca żelaznego, a przeznaczone do chwytania z pokosów siana, są po za kołami obiegowemi osadzone, a w drugich są tuż po nad osiami; stąd u Bobiego maszyny koń mniéj się forsuje parciem ciężaru na oś i zęby swobodniéj działają, chwytając dopiero wtenczas siano, gdy już koła przezeń przeszły. Skład przetrząsacza Bobiego pozwala go zesuwać w szczuplejszy kształt, a podnoszenie lub spuszczanie zębów, ustawianie dyszli i kół do smarowania odbywa się odjęciem jednéj mutry tylko. Cena 95 tal. Z obydwoma domami Nicholsona i Bobiego, zawiązaliśmy stosunki stałe. Z firm angielskich były na wystawie Nicholson, Robert Boby, R. Hornsby, E. H. Bentall., C. Howard Ruston, Proctor et Co—Ransom et Ims H. Smith, R. Garett zaszczytnie z wystawy londyńskiéj znani. Mniejsze narzędzia rolnicze, jak pługi, ruchadła, zgłębiacze, drapacze, brony, wałki i znaczniki tak pięknie i gustownie wykończone, że aż miło, ceny jednakże dla ogółu nieprzystępne, pługi 12, 15, 20 30 i 50 tal. para bron 24, brona do łąk czyszczenia 32, wałki po 50 i 80 tal. (D. c. n.)

Królewiec, 4 września 1863 r.

Pomyślne wiadomości o zbiorach, wywołują niechęć do tranzakcji, i na dalsze zniżenie cen wpływ wywierają.

Dowozy tegorocznego zboża pozostają bardzo małe.

Dzisiaj płacono za szefel:

	wagi.	korzec.	
Pszenicy czerwonéj	124—130	29½—34½	złp.
„ pstréj	124—129	31½—36	„
Żyta	117—126	20 —24	„
Jęczmienia małego	100—106	16 —17¾	„
„ dużego	105—114	17 —19½	„
Piękne słodowe gatunki 2 do 3 sgr. wyżéj.			
Owsa	75— 85	11½—14	„
Piękny stary owies wyjątkowo kilka srebrnych groszy wyżéj.			
Grochu biał. na paszę	— —	24½— —	„
„ zielonego	— —	24½— —	„
„ burego	— —	27 — —	„
Bobu	— —	27 — —	„
Wyki	— —	19½— —	„
Rzepik zimny	— —	52½— —	„
„ letni	— —	50 — —	„

Siemię lniane bez handlu, piękne 111 f. 85 sgr.—złp. 42; gatunki średnie taniéj.

Wełna bez zmiany jakkolwiek pożądana.

FRYDERYK LAUBMEJER.
Agencja Domu Naduiemeńskiego w Królewcu.

KURSA GIEŁDOWE.

PETERSBURG, 27 sierpnia (8 września).

Sześcioprocentowe ross. srebr.	„
Pięcioprocentowe 1-éj pożyczki	„
„ 2-éj „	„
„ 3-éj „	„
„ 4-éj „	„
„ 5-éj „	91 ½.
„ 6-éj „	„
„ 7-éj „	„
Czteroprocentowe 1-éj, 2-éj, 3-éj i 4-éj poż.	„
„ 5-éj poż.	86
Pięcioproc. bilety banku państwa.	95⅝, ¾.
Akcje Głownego Tow. kolei żelaz.	107, 107½.
Obligacje 4½ proc. tegoż. Tow.	82.
Akcje ryzko-dynab. kolei żelaz.	92, 92½.
Weksle (na 3 mies.): na Londyn	37³⁄₁₆, ⁵⁄₁₆ p.
— — na Amsterdam	186, 187½ c.
— — na Hamburg	33¾, ¹⁵⁄₁₆ sz. b.c.
— — na Paryż	396½, 398¾
Disconto 8 %; pieniędzy mało.	

WARSZAWA, 7 września (26 sierpnia).

Listy zastawne oprócz kuponu	14 r.	59 k.	
Obligi skarbowe — (żąd.) —	81—	28	—
Akcje Główn. Tow. kolei żel.	„ —	„	—
Akcje spółki żeglugi parowéj	„ —	„	—
Obligacje tejże spółki	„ —	„	—
Akcje drogi żel. warsz.-bydgoskiéj	„ —	„	—
— — warsz.-wiedeńskiéj.	„ —	„	—
Weksle: na Berlin (2 mies.) za 100 tal.	95—	70	—
— na Hamburg (2 m.) za 300 m. b.	145	50	—
— na Paryż (2 mies.) za 300 fr.	76—	80	—
— na Wiedeń (2 mies.) za 150 złr.	86—	40	—
— na Londyn (2 mies.) za 1 fst.	6—	45	—
— na Petersburg (1 m.) za 100 r.	99—	33	—
— na Moskwę (1 mies.) za 100 r.	99—	„	—

BERLIN, 5 września (24 sierpnia).

Rossyjskie 5-procentowe 5-éj poż.	89¼ %.
— — 6-éj poż.	96 ¼.
Polskie obligacje skarbowe oprócz kup.	72⅞.
— listy zastawne	91⅛.
— bilety bankowe.	94.
Weksle: na Petersburg (3 tyg.) za 100 r.	103⅝ t.
— na Warszawę (krótki term.) za 90 r.	93⅝ tal.

HAMBURG, 4 września (23 sierpnia)

Rossyjskie 5-proc. 5-éj pożyczki.	84¾ %.
— — 6-éj pożyczki	90¾ %.
— — 7-éj pożyczki	87½ %.
Weksle na Petersburg (3 mies.) za 1 r.	32¼ sz. b.

AMSTERDAM, 4 września (23 sierpnia).

Rossyjskie pięcioproc. 5-éj pożyczki.	83⅜ %.
— — 6-éj p.	91¼ c.
Weksle na Petersburg (3 mies.) za 1 r.	176½ % c.

LONDYN, 4 września (23 sierpnia).

3-procentowe ang. konsolidy.	93⅝ %
Rossyjskie 5-proc. 2-éj poż.	92½.
— — 7-éj poż.	92⅜.
Weksle na Petersburg (3 mies.)	36 p.

PARYŻ 5 września (24 sierpnia.)

Renta 3-proc.	69, 20.
Akcje kredytu ruchomego.	1220.
Akcje Główn. Tow. kol. żel.	415.
Weksle na Petersburg za 1 r.	„ c.

Прибывшіе въ Вильно отъ 26 по 28 августа 1863 г. ГОСТИННИЦА ПОЗНАНСКАГО. Полков. Германъ. Поруч. Андерсонъ. Помѣщ. Ева Матусевичевая. Пом. Левицкая съ дочерьми. Дворяика Казимира Эйсмонтъ. Губерн Секретарь Корнильевъ. Прап. Батуевъ. Ротм. Ульяницкій съ сыномъ Валеріаномъ. Прапор. Костомаровъ Антонъ Банкротовъ. Хорунжій коз. полка Мапуйловъ. Сотникъ Поповъ Куп. Блюмовичи.

Przyjechali do Wilna od 26 do 28 sierpnia 1863 r. HOTEL POZNAŃSKI. Pułkow. Herman —Porucz. Anderson. Obywat. Ewa Matusewiczowa. Obyw. Lewicka z córkami. Dworzanka Kazimira Ejśmont. Gubernski sekretarz Korniljew. Prapor. Batujew Rotmistsz Uljanicki z synem Walerjanem. Praporszczyk Kostomarów, Antoni Bankrotow. Choronży Manujłow. Setnik Popow. Kupcy Blumowiczowie.

Дозволено Цензурою. 31 Августа 1863 г. Вильно.

Drukarni A. H. K i r k o r a.